

PIK XLVII Ч. 4 КВИТЕНЬ

— 1990 —

APRIL No. 4, Vol. XLVII

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

PIK XLVII Ч. 4

КВІТЕНЬ — 1990 — APRIL

No. 4, Vol. XLVII

ЗМІСТ

Христос Воскрес	1
Валентина. Великдень у в'язниці	2
Ліна Костенко. Шлях на Голгофу	3
Таня Осадца. Писанки та їх символіка	4
Марта Бачинська. Трагедія Чорнобиля продовжується	6
День Землі	7
Світлана Кузьменко. Чорнобильська слава	9
Юрій Щербак. Жити	8
Олена Матушек. Варіації на тему відомої казки	9
Марта Зелик. "Шукай а знайдеш"	10
Юрко Бойко. Народження мистецького об'єднання товариства "Шлях"	12
Золоті думки (Х. Навроцька)	15
Вісті з Централі	16
Вісті СФУЖО	17
Український Музей	18
Our Life	
Myroslava Stachiv — Pysanky, Krashanky — Myth and Stories	19
David R. Marples — The Tragedy of Chernobyl	22
In Memory	25
Калейдоскоп жіночого життя. Х. Годів-Юзич.	26
Харчування. Х. Навроцька	27
Дописи Відділів	28
Пожертви, замість квітів, фонди	31
Стипендійна акція	32
Нашим дітям	34
Посмертна згадка	36

Редагує Колегія

Редактор "Our Life" — *Марта Бачинська*Адміністраторка "Нашого Життя" — *Наталія Дума*

ГОЛОВНА УПРАВА СУА
РЕДАКЦІЯ/АДМІНІСТРАЦІЯ
108 Second Avenue
New York, N.Y. 10003
(212) 533-4646 Ред.: (212) 674-5508

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 Second Avenue
New York, N.Y. 10003
(212) 228-0110

На обкладинці: *Іван Марчук.* "Чорнобильська Мадонна". 1989 р. Полотно, темпера.

Our cover: *Ivan Marchuk's* "Chernobil Madonna" 1989. Canvas, tempera.

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices. Copyright 1990 Ukrainian National Women's League of America, Reserved — Published in U.S.A.

Головна Управа СУА

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

Лідія Бурачинська, Іванна Рожанковська

ЕКЗЕКУТИВА

Марія Савчак — голова
Іванна Ратич — 1-ша заступниця
голови
Ольга Гнатейко — 2-га заступниця
голови для справ
організаційних
Лідія Гладка — 3-тя заступниця
голови для справ
культури
Марта Хомяк — 4-та заступниця
голови для справ
зв'язків
Любомира Артимішин — протоколярна
секретарка
Марія Томоруг — кореспонденційна
секретарка
Розалія Попчі — англомова
секретарка
Александра Кіршак — скарбничка
Марта Данилюк — фінансова
секретарка
Ірина Куровицька — вільний член
Рома Шуган — вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Руснак — музейно-мистецька
Ольга Тритяк — виховна
Ліда Черник — суспільної опіки
Анна Кравчук — стипендій
Ірина Чайківська — пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ірина Лончина — Дітройт
Оксана Фаріон — Філадельфія
Лєся Гой — Нью-Йорк
Марія Крамарчук — Північний Нью-Йорк
Татіяна Рішко — Нью Джерсі
Ірина Свайстун — Огайо
Анастасія Хариш — Чикаго
Лідія Фицалович — Нова Англія
Теодозія Кушнір — Південний Нью-Йорк

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Ірена Кіндрачук — голова
Евгенія Новаківська — членка
Александра Качмар — членка
Анна Рак — заступниця
Евгенія Івашків — заступниця

Люїза Сакс — парламентаристка

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers
49 Linden Gardens
Notting Hill Gate
London W 2

АВСТРАЛІЯ:

Postup Ukrainian Cooperative
Trading Society Limited
928 Mount Alexander Rd.
Essendon, 3040,
Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly — except Aug. by UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE INC. 108 Second Ave. New York, N.Y. 10003.

Postmaster: send address changed to OUR LIFE
108 Second Ave. New York, N.Y. 10003

Христос Воскрес!

РАДІСНИМ
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ВІТАЄМО ЧЛЕНОК НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ,
ПРОВОДИ УСІХ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ОДИНИЦЬ,
ОКРУЖНІ УПРАВИ І УПРАВИ ВІДДІЛІВ!
НАШІ ВІТАННЯ І НАЙКРАЦІ БАЖАННЯ ДЛЯ УСІХ ЗЕМЛЯКІВ
В РІДНОМУ КРАЮ І ПОЗА ЙОГО ГРАНИЦЯМИ,
А ТАКОЖ ДЛЯ ТИХ, ЩО РОЗКИНЕНІ ПО ВСІХ КОНТИНЕНТАХ,
АЛЕ ОБ'ЄДНАНІ ОДНІЄЮ ЛЮБОВ'Ю
ДО БАТЬКІВЩИНИ І БАЖАННЯМ ВОЛІ.
ХАЙ ВОСКРЕСЛИЙ ХРИСТОС
ЗІШЛЕ ВСІМ РАДІСТЬ, ЩАСТЯ І ВОЛЮ!

ГОЛОВНА УПРАВА
СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

*Вітаємо наших співробітників, членів Редакційної Колегії, дописувачів, читачів,
прихильників і критиків з Празником Христового Воскресіння!*

Редакція і адміністрація "Нашого Життя"

ВЕЛИКДЕНЬ У В'ЯЗНИЦІ (з пережитого)

Раннім ранком розгулялись звуками дзвони поблизьких церков. Великдень — Христос Воскрес, співали дзвони ту веселу новину, що Правда побідила. А мої думки неслись споминами до того Великдня, який я пережила в тюрмі.

Рік 1940 — я у в'язниці. Мене кинули в камеру 30. В тій малій кімнаті жило аж 33 особи, які ледве могли пересунутися попри себе. Ще не вспіли добре замкнутися двері, як до мене кинулися жінки з привітом: "Ой, Бог вас післав до нас". Я ніяк не сподівалася такого щирого привіту. Та це мабуть і не дивниця, бо в'язниця має свою власну газетку новин, які вистукують в'язні, азбукою "морзе", від камери до камери. А мене перекидали від камери до камери, так, що про мене знали. Скільки тих карцерів, як і різного рода кар мені прийшлося набрати, але не було ради зі мною. Я була молода, всього двадцятка минула і мені було море по коліна. Найгірше, що може статися у в'язниці — це піддатися резигнації й безділлю, тому я вигадувала різного рода "бешкети". Все треба було щось робити, але що?

Поволі підходив Великдень, як його відсвяткувати? Водили мене часто, або — рідко коли — возили на допити. І от, одного разу, йдучи з водієм на допит, я побачила на хіднику шпильку. Це прямо щастя, знайти шпильку, тоді, коли ми нічого подібного не могли мати в камері. Я зігнулася, щоби поправити шнурівку і непомітно взяла шпильку. Мій водій нічого не зауважив, тільки "матюкав", що я задержалася. Шпилька неслася разом зі мною, на

допит, а потім в камеру. Цілий час я тільки думала про це, як ту шпильку використати. Це було неймовірне щастя — знайти і забрати ту шпильку в моїх обставинах. В нас були сигаретки і сірники, хоч скупі, але були. От мені прийшло на думку, щоби робити голки зі сірників. Кінець шпильки я розпалювала до червоного і робила в сірнику дірку. Другий кінець сірника я терла до вовняної ковдри так довго, аж був гострий. Таких голок я наробила для всіх. Було в нас простирало, яке я подерла на куски. З одних кусків ми витягали нитки, а на других кусках вишивали, то виноград, то троянди. Я кожній показувала, як і що робити, вирисовуючи гострим сірником взори. Всі були захоплені. Праця йшла завзято, але ми мусіли ховатися перед дижурними, які врядогоди заглядали через очко в дверях. Адже голок нам не можна було мати. От вишиваємо, аж тут раптом заявляють: "трус". Складаємо голки до пуделок, поміж сірниками і виходимо на коридор. Трусили все немилосердно, заглядали до пуделок зі сірниками, але голок не найшли, таких, як вони шукали. Було прикро, що "Марфуші" роздягали нас до нага, шукаючи голки. Після трусу ми все порядкували і сідали знову за вишивання. По якомусь часі дижурний знову кричав: "мають знову голку". Часами був трус і два рази на день. Окрім занять ми мали також і веселий сміх в тій грі з дижурними, які казилися, що не могли знайти голки. Брала нас всіх, поодинокі, на допити, але ніхто мене не видав. Грозили нам всім здорово, та всі мовчали. Начальство бісилось. Вкінці головний начальник викликав мене на довший допит. В часі допиту він серйозно сказав: — Дарую тобі всі витівки, тільки скажи мені, де ти ті голки тримаєш, бо що це ти їх придумала, ми знаємо. Ну, думаю, може щось тут користаю, та й кажу: "А не впнеш мене в карцер і даси 200 папіросок, скажу, а ні, то ні! Бігав він по кімнаті, як скажений, а я підсміхаюся. Нарешті став і каже: "На, маєш двісті папіросок, але за карцер то не ручу". Ну і це добре, ми всі будемо мати папіроски. Тоді я виняла пуделко зі сірниками і показала йому ту нашу голку зі сірника. Мовчок — раптом регіт. Сів і довший час ревів зі сміху. "Як ти то зробила?" — спитав. — "Ну, як посидиш довший час у в'язниці, так, як я, то твій мозок почне ворушитися". Тут він почав лайку по-московськи, — "е, кажу, ми українці до такої лайки не звикли, хоч ви нас хахлами називаєте, але ми більшу культуру маємо, від вас". "Вон", зверещав він, але папіроски таки дав. Правда, на відході він ще мене спитав, що я далі їм втну, а я сказала, що не знаю!

І так дотягнули ми вже до двох тільки тижнів перед святами. Треба було мати вербу, як і писанку, але де взяти? Почала я жувати свій приділ хліба і мішати його з попелом від папіросок. Хоч сама була я голодна, але треба було свій задум виконати. З хліба і попелу зробила я збанок, а вербу з отих патикив, де були заложені хліб і вата, яку мені дала Іра — вийшло чудово! Ще писанку. І знову я жувала

ШЛЯХ НА ГОЛГОФУ

*То ж не була вузесенька стежина.
Там цілі юрми сунули туди.
І плакала Марія Магдалина,
що не подав ніхто йому води.*

*Спішили верхи. Їхали возами.
Похід розтягся на дванадцять верст.
І Божжа Мати плакала сльозами —
Та допоможіть нести ж йому той хрест!*

*Чи ви не люди?! Що за чудасія,
дають старцям, підсаджують калік.
А тут же йде, ну добре, не Месія, —
людина просто, просто чоловік!*

*Юрма гуде, і кожен пнеться ближче.
Хтось навіть підбадьорює: терпи,
вже он Голгофа, он Череповище! —
хрущали під ногами черепи.*

*Чи пожалів, чи вдячен був Пілату,
чи втямив, темний, раптом щось нове:
що Божий син таки іде на страту,
і він, розбійник, — він таки живе*

*Сказати б, зброя, це хіба єдине?
Так що б зробили стражники юрбі?
А в юрмах тих малесенька людина
тягла хреста важкого на собі.*

*І хоч би хто! Кому було до того?
Всі поспішали місце захопить.
Воно ж видніше з пагорба крутого,
як він конає, як він хоче пить.*

*І він упав. І руки аж посиніли.
Тоді знайшовся добрий чоловік:
наморений, ідучий з поля Симон,
що йшов додому, в протилежний бік.*

*Коли ж звершилась вся ця чорна справа
і люди вже розходилися ті, —
от парадокс: заплакав лиш Варав,
розбійник, не розп'ятий на хресті.*

свій приділ хліба цілими днями і мішала його з попелом. Яйце, під писанку, вийшло добре. На щастя я мала на собі спідничку в кольорах. З неї витягала нитки і зробила взори. Писанка вийшла напрочуд гарна, так нам здавалося. В міжчасі я, при кожній нагоді, давала знати в'язням, щоб опівночі, перед Великоднем, всі, як один заспівали Христос Воскрес! Стінна почта працювала справно. Нарешті прийшов цей очікуваний вечір. По провірці ми удавали сонність, позіхаючи широко, аж дижурний дивувався. Ми всі скоро ніби полягали спати, однак тихенько говорили і чекали півночі. Раптом дзвін з Рівенського Собору заграв голосно. Всі ми зірвалися, стали на коліна і грімко заспівали Христос Воскрес, а за нами гуділа співом ціла в'язниця. Хоч спів пунав коротко, але його відгук нісся поза мури в'язниці. Це був спів в'язнів, які, окрім надії і віри, нічого більше не мали. Це був виклик ворогові, це був протест, це була сила життєвої снаги. Ще і тепер, коли згадаю тих пару хвилин нашого співу, сльози знаходять на очі. Коли ж ми почули метушню по коридорах, то скоро всі лягли на підлозі, дижурні відкривали двері до кожної камери, але всі спали твердо, навіть дехто хропів. Не могли до нікого вчепитися, але до нашої камери заглядали часто, аж до ранку. На "оправку" ми всі йшли спокійно, я вже все мала переговорене, що

будемо робити в нашій камері. Ми зложили всі наші коци в кістку і зробили провізоричний стілець. Одна з "нових" мала килимок в пасочки, отже накрили ним столик і поставили вербу, а біля неї писанку. Прихорошилися, як тільки могли, і коли нам подали через двері хліб і оту "пюру", що мала назву кави, ми застелили кавалок полотна на підлозі сіли кругом і побажали собі взаємно "Христос Воскрес" та з радістю дивилися на отой стілець, від якого не було кращого на світі. Раптом забряжчали ключі в дверях. Ми зірвалися. Провірка. Стали ми в ряд. Увійшло все тюремне начальство! О, думаю, це не пахне добром! Вони не дивилися на нас, тільки кинулись до столика та схопили вербу і писанку, дижурний кричав: "Ето она всьо зделала!" "Забрать ейо в карцер, на три дня", — це начальник. Не жалію того, бо ціла в'язниця була за мною. Як мене вели коридором до карцеру, всі в'язні стукали в двері мені на привіт. Все таки, на злість безбожним комуністам, ми спільно заспівали Христос Воскрес.

Будучи тільки рік в їхньому "раю", аж до мого розстрілу, з якого я вийшла, помімо великих ран, живою, я перейшла "вогонь і мідні труби" з тортуррами. Великдень у в'язниці — це тільки один з епізодів, яких було так багато. Це один з кращих епізодів...

ПИСАНКИ ТА ЇХ СИМВОЛІКА

Початок української писанки губиться в далекій давнині. Найстаріші декоровані яйця, знайдені на Україні, були полив'яні керамічні яйця X—XII ст., однак символи на них свідчать про їх дохристиянське походження.

Народження нового життя з "мертвого" яйця було великою загадкою в давні часи. Сила яйця творити нове життя зробила його важливим символом у весняних обрядах багатьох народів. Погани почитали сонце і вважали яйце за його символ. З приходом на Україну християнства, яйце було включене до великодніх обрядів Церкви.

Перші символи уживані в декоруванні яйця були рисунки-ідеї, розкинуті по шкаралупі. Ті символи надавали яйцеві-писанці добродійної сили, що допомагала в біді, вони ж забезпечували родинний добробут. Якщо б зібрати до купи всі символи, уживані в декоруванні писанок, вони б графічно показали надії і побоювання людей, які їх рисували.

Найстарші писанки не збереглися до нашого часу. Однак мистецтво писанки живе до сьогодні. Українській селянці завдячуємо, що зберегла це мистецтво. Точно дотримуючися традиційних форм, вона врятувала мистецтво писанки від загибелі. В тяжких умовах життя, руками зболілими від тяжкої праці, вона культивувала мистецтво на витонченому естетичному рівні з глибоким символічним значенням.

Різноманітність символів відзеркалює регіональні особливості районів, досить віддалених один від одного. Однак деякі символи і зори знаходимо в усіх частинах України. Припускаємо, що то найстаріші зори. З часом символи писанок розвивались і їх вигляд та значення змінювались. В наслідок цього багато символів сьогодні для нас незрозумілі.

Найпоширеніший спосіб писання писанок був спеціальним приладом — "кисткою" і розтопленим воском. Потім яйце занурювали у відповідну фарбу. Наприкінці віск з яйця обтоплювали, щоб виявити візр.

Писанка має багато чудових декоративних прикмет. Для неї характерні ніжний узор і гармонійна палітра. Вона не тільки приємна для ока, але також має добродійну чарівну силу. Її символіка і висока артистична вартість забезпечують писанці важливе місце в українському народному мистецтві.

ХРИСТІЯНСЬКІ СИМВОЛИ

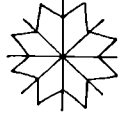
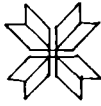
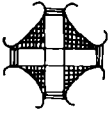
По прийняттю християнства в X ст., Церква в святкуванні Великодня прийняла багато поганських весняних обрядів. Писанка не була виїмком. Багато поганських символів змінилось відповідно до нової

релігії. Риба, яка була символом здоров'я, стала символом Христа. Християнство додало також свої символи. Хрест, з його приступною формою, був легко прийнятий, як писанковий орнамент і на писанках знаходимо багато видів хреста. Найчастіше уживаний є грецький хрест з чотирма рівними раменами. З часом символ хреста був так багато удекорований, що його оригінальна форма часто губиться в орнаменті. Церковці і дзвіниці є також християнськими писанковими символами. Вони рисовані схематично з комбінацій прямокутників, трикутників і хрестів. Зображення Воскресення і церковних предметів не є часто уживані. Останніми роками на писанках з'являються декоративні написи "Христос Воскрес".

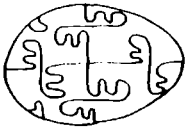
СИМВОЛИ СОНЦЯ

Сонце є джерелом світла, тепла і життя. Перші релігії шанували сонце, як бога. Багато символів сонця знайдено на доісторичних предметах. Найстарішими писанковими символами було сонце. Ті символи в різних видах збереглись до сьогодні. Найбільш натуральним зображенням сонця є коло. Часом воно нарисоване з променями, простими або закрученими, або оточене крапками. Восьмираменна зірка, яку також називають рожею, первісно зображувала сонце. Це найчастіше уживаний писанковий символ і його знаходимо по всій Україні. Промені, закручені праворуч, указують на рух сонця по небозводу. Також популярним символом сонця була свастика. Той символ дістав такі народні назви як

"ломані хрести", "крутороги", або "качині шийки". Трикверний символ (троячок) ще до писанок зустрічається в мистецтві трипільської культури. Триквер також символізує різні трійці, як от: народження, життя, смерть, або повітря, вогонь, вода. Писанка удекорована символами сонця мала чудодійну силу. Вона могла чарувати і благодати сонце, охороняти від хворіб, нещастя і злого ока.

БЕЗКОНЕЧНИК

Безконечник є безконечно кручена лінія, яку рисують по поверхні яйця. Його зустрічаємо у всіх частинах України, і він є одним з найдавніших писанкових символів. Кераміка старовинної трипільської культури була декорована тим символом. Безконечник рисують у багатьох відмінах і комбінаціях. Якщо він нарисований вертикально, його часто називають вужем. Вуж є добрим знаком і його вважали за охоронця домашнього вогнища. Інший варіант безконечника є так звані — "циганські дороги". Безконечну лінію рисували по цілому яйці. Чорт, який шукає кінця на циганській дорозі, буде безконечно блукати і не буде докучати людині. Безконечник означає повторення або вічність і є уживаний для забезпечення багатих жнив. Пасічники клали писанку з безконечником до вулика, щоб мати постійний медодбір. Розпис безконечника вважали за іспит досконалості писанчарки. Якщо вона вміла вивести гарний безконечник, то її називали правдивою писанчаркою.

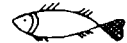
РОСЛИННІ СИМВОЛИ

Природа була сталим джерелом для писанкових символів. Вже самі рослини давали багато різних символів. На писанках зображували у високо стилізований спосіб, листки, квіти, овочі, або цілі рослини. Найбільш уживаний рослинний символ — це квітуча рослина у вазоні, або без нього, написана на овалі яйця. Часто замість квітів рисували дерево, яке

символізувало дерево життя. Поганський бог Перун і його пов'язання з дубом були джерелом символу у формі дубового листка. Він означає силу, владу і авторитет. Вишня, як символ дівочої краси, причарувувала любов і щастя. Галузки смереки, улюблений рисунок гуцулів, символізували юність і вічне життя. Листки клену й берези, а також винограду, хмелю і папороті, були уживані як символи. З овочів і ярин рисували на писанках яблука, сливки, огірочки, горох, квасолю і ягоди. Символи квітів включали рожі, барвінок, тюльпан, соняшник, півонії і гвоздики. Писанка декорована рослинними символами, уживана у відповідних звичаях, мала силу допомагати рослинам рости, вчасно дозрівати і давати багатий урожай.

ТВАРИННІ СИМВОЛИ

Тваринні символи мають подвійне значення: щоб власник писанки мав добрі прикмети звіряти, такі як здоров'я, сила і витривалість, та щоб його тварини були здорові і плідні. Тваринні форми рисовані схематично і абстрактно. Часто рисували тільки частини тіла тварини, які були символом цілої тварини. До цієї групи належать такі символи: заячі вуха, качачі шиї, курячі лапки, півнячі гребінці, вовчі зуби, вовові очі, ластів'ячі хвостики і баранячі роги. В цілості рисували оленів, коней, риби і птахів. Найстаршими тваринними символами є птахи. Як вісники весни, вони символізують відновлення життя й природи. Олень є також старовинний символ. Його знаходимо на трипільській кераміці і скитському золоті. Довге життя і заможність пов'язані з оленем. Кінь має два значення. Він символізує силу і витривалість, а також сонце. В давнину люди вірили, що кінь тягнув сонце по небозводі. Кінь разом з оленем є популярним символом на гуцульських писанках. Навіть комахи мали місце в писанковій символіці: бджоли, жуки, метелики. Найулюбленішою є бджола, яка символізує душевну чистоту. Також зображували павуків і павутиння.

(З каталогу "Писанки та їх символіка" УМ в Нью-Йорку)

Писанки Аку Перейми
Easter eggs by Aka Pereyima

ТРАГЕДІЯ ЧОРНОБИЛЯ

Чотири роки тому нуклеарний вибух в Чорнобилі прокотився по світі Тривожним звуком. Ми всі приблизно знали, що така подія несе за собою, та наша колективна уява не могла досягнути реальності.

Реальність сьогодні дивиться нам в очі — реальність жахлива, болюча, розпачлива.

Журнал "Time" з 9 квітня 1990 року ставить нас перед реальністю Чорнобиля фотографіями журналіста Ігоря Костіна. Дивись і плач. Це жахіття безконтрольної модерної техніки, це наслідки людської недбалості і необережності, це трагедія цілого народу, нашого народу, нашої землі.

І. Костін одним із перших перелетів літаком понад зруйновану, ще задимлену нуклеарну станцію, лише кілька годин після вибуху. Від цього часу він шість разів повертався на місце вибуху, щоб забезпечити фотографічну документацію цієї страшної катастрофи світу.

Сьогодні, маючи 53 роки, він є теж однією із безчисленних жертв Чорнобиля — він уже тричі побував у лікарні, та симптоми променевої недуги проявляються даліше.

Які ж ті знімки Костіна? Ось одна — фотографія восьминоного лошакка, сліпе поросятко. Костін розказує, що у колгоспі ім. Юрія Гагаріна, у селі В'язовесь, вже є біля 200 телят з аномаліями розвитку, а в селі Малинівка більш як 200 свиней без очей, вкриті густою шерстю. Фермери околиць, заражених радіаційною хмарою, затривожені фактом зростаючої кількості патологічних народжень звірят.

Ось ще одна маркантна фотографія. Це постать солдата (сторожа на стійці). Його лице закрите газовою маскою, лиш очі відкриті — дивляться на порожнечу довкруги. Солдат стоїть перед нашвидкоруч збитою із дощок брамою, переплетеною колючим дротом. Брама перетинає дорогу до Чорнобиля.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ...

Ці фотографічні зразки наслідків Чорнобильської трагедії будуть включені у виставку, організовану Італійською фірмою Імаго, яка зробить турне по всіх головніших містах Америки ще цього року.

Звук вибуху Чорнобиля уже давно затих, але наслідки його проявлятимуться ще не знати як довго...

Тільки останнім часом радянський уряд починає признаватись до розмірів трагедії цієї катастрофи. Щораз більше околиць довкруги Чорнобиля та в Білорусії довідуються про правдивий стан радіації, яка є небезпечно високою для здоров'я і життя населення. Вибух завдав смертельного удару природі та спустошення в економіці.

Журнал подає до відома, що за підрахунками економістів втрати урожайних земель разом із втраченою продукцією становитимуть біля 358 мільярдів доларів, що в 20 разів більше попереднього офіційного кошторису.

Яку ціну, яку суму доларів пропонує цей уряд на здоров'я людини? Одразу після вибуху радянський уряд евакуював населення в радіусі 14 миль від Чорнобиля. Зараз стає відомо, що радіоактивна хмара сягнула майже 40 миль від Чорнобиля, де на сьогодні радіаційний рівень в дев'ять (9) разів вищий загальних норм. Як пише "Тайм" ("Time"), лікар районної лікарні народичівського району подає до відома, що за останні 18 місяців набагато збільшилась кількість хворих із симптомами анемії, із дисфункцією тарчичі, та виявами пістряка. Мешканці околиць Чорнобиля нарікають на постійну втому, послаблення зору, втрату апетиту. Ці симптоми є характерні для променевої хвороби. Найгірше — на думку лікаря — це втрата відпорності організму до хворіб всього населення причорнобильської зони, як і численні захворювання дітей.

Радянська правда і дійсна правда — розходяться мільярами. В англійській частині журналу "Н.Ж." є стаття Давида Р. Марплеса, який їздив на Україну влітку минулого року. Одержавши дозвіл, він був у Чорнобилі, розмовляв з населенням та офіційними діячами. Він зробив висновок, що тисячі військових резервістів, які були покликані в 1986 році для "перепідготовки" в небезпечні, заторкнені радіацією, райони біля Чорнобиля, не є зареєстровані в Центрі Радіаційної медицини. Близько 200,000 людей, які працювали на розчищенні станції після вибуху, хворіють, хоча офіційно ці захворювання не визнаються як наслідки радіаційного отруєння. В Житомирській області недуги легенів, зміни в крові, злоякісні пухлини збільшились в 500 до 600 процентів, найбільше в 1988-1989 роках.

ЧОРНОБИЛЬСЬКА СЛАВА

Слави, слави, слави! — урочисті,
Тихі, дивні — радісні й сумні. —
На землі жило маленьке місто
З іменем прослави полинів.

З турками, татарами, монголами
Не одну ізвідало війну.
Покривала слава буйні голови
Та й ішла собі у давнину.

А прийшла навіки — не від Нобеля,
Ні величних діл, ні чар-ідей.
Жахна слава атома з Чорнобиля —
"Схаменіться!" — кличе до людей.

МАРТА БАЧИНСЬКА

ДЕНЬ ЗЕМЛІ

22-го квітня святкуватимемо 20-ту річницю Дня Землі. Це свято започатковано у 1970 році. Його завданням є звернути увагу всіх людей нашої планети на загрожений баланс у природі, а найбільш на нашу відповідальність як господарів цього світу.

В цей день ми повинні задуматись і усвідомити собі, що далі існування людського роду залежить від нас самих. Це не гордість чи переконання у високому рівні нашої техніки, у великих досягненнях медицини, що такими засобами прокладаємо дорогу в майбутнє. Це сказано з тривогою, з великою непевністю та усвідомленням небезпеки на недавніх трагічних прикладах.

А минушина наша свідчить про нас погано — Чорнобиль, Аляска, Three Mile Island, Індія та ін. Це події великого масштабу. Та не менш небезпечні є ті на щоденнім порядку — численні випадки розливів нафти, хемічні забруднення озер і рік, занецищення хемічними складниками, надмірне і нерозраховане вживання мінеральних добрив для ґрунтів, масова продукція синтетичних матеріалів, які не розкладаються а збільшують світові смітники — та тисячі інших гріхів на нашу некористь.

День Землі — це свято поза кордонами національними, релігійними, расовими чи економічними. День Землі єднає всіх мешканців нашого світу тому, що перед нами важлива проблема збереження занепадаючого, через наше недбальство та надужиття, делікатного економічного балансу.

Кожна людина мусить включитися в програму, яка змінить наш потенційно-катастрофічний напрям і впровадить її в наше щоденне життя. Наприклад — купуючи харчі, домагаться паперових мішків до пакування, а не пластикових. Це незначна зміна, але може багато допомогти.

Президент Буш сказав, що "через мільйони особистих децизій, простих, щоденних децизій, ми вирішуємо долю землі. Від нас залежить наше довкілля і дуже легко зріктися проблеми а стати членом розв'язки".

— Так я побачив, що трагедія Чорнобиля є більшою, ніж я думав, — пише Д. Марплес.

Понад 12,000 українців були наражені на смертельну дозу радіації в 1986 році. Одна п'ята частина Білорусії та одна сьома частина України є занечиснені, загрожені радіаційною отрутою. Біля 1.000.000

українців, а може й більше... є жертвами катастрофи — численні захворювання, переселення в інші області, нестача чистої води, здорової їжі і т.п. Трагедія Чорнобиля продовжується...

За статтею "Time" подала
Марта Бачинська

ЖИТИ

ЮРІЙ ЩЕРБАК,
народний депутат СРСР,
голова Української асоціації "Зелений світ"

Переживаємо урочисту мить в історії українських суспільно-політичних рухів ХХ століття: спільними зусиллями, об'єднаною волею тисяч людей творимо сьогодні "Зелений світ" — Українську екологічну асоціацію, плід пошуків і боротьби, надій і тривоги.

Тим вагоміша й значенніша ця подія — перший всеукраїнський установчий з'їзд "Зеленого світу" — що відбувається вона в час відродження честі й гідності народу, у годину істини й вибору, коли вирішується доля нашої країни, доля загальноєвропейського дому, а відтак — й доля світової цивілізації.

Перебудова дала Україні, можливо, останній шанс — побудувати суспільство цивілізоване, демократичне, метою якого є щастя й свобода людини, гармонійно пов'язаної з природою, людини, котра не ламає тонких і таємничих механізмів екологічної рівноваги.

Всюди там, де треба захистити українську землю-матір, наші лани й ліси, річки та озера, всюди, де виникає загроза безцінному храму Життя, атакованому атомними і хімічними демонами смерті, де є необхідність об'єднати зусилля всіх людей, незалежно від їх соціального, національного, політичного, релігійного статусу — всюди там асоціація "Зелений світ" діятиме безкомпромісово й відповідально. Наші основні принципи — ненасильницькі дії, громадська ініціатива, повна екологічна гласність.

Іюдаємо руку всім силам поступу й творення, всім небайдужим і конструктивним рухам суспільства, всім друзям природи на Україні та поза її межами, у світах близьких і далеких, у глобальній діаспорі розсіяння народу нашого.

Кличемо на допомогу: Україна в огні екологічної катастрофи!

Колись квітучий і багатий край чарівної природи, оспіваної поколіннями наших предків, Україна впритул наблизилася до екологічного Апокаліпсису. Треба бити на сполох, треба збирати всі здорові сили нації на боротьбу за ВИЖИВАННЯ. Стратегія виживання сьогодні — єдино можлива стратегія дій.

Саме її пропонує "Зелений світ".

На весь голос, усьому світові кажемо відкрито про причини, що призвели до сьогоднішньої кризи: негативні деструктивні тенденції планетарного розвитку так званої "науково-технічної революції" в її найбільш агресивному бездумному, хижацькому вигляді, були стократ підсилені в СРСР та УРСР в наслідок здійснення грандіозного соціально-технічного експерименту, що його було поставлено над людьми і землею упродовж більшої частини ХХ віку. Експеримент цей — побудова бундючної і жорстокої сталінсько-брежнєвської наддержави — Утопії. Держави, заснованої на крові, нещастях й неволі

Закінчення на стор. 26.

ВАРІАЦІЯ НА ТЕМУ ОДНІЄЇ ВІДОМОЇ КАЗКИ

Не читай, моя донечко,
Казки сумної ції.
Не ридай, моя донечко,
Над голубою труною,
Не журись, моя донечко,
Принц порятує її...
Ну, а хто, моя донечко,
Нас порятує з тобою?

Не бери, моя донечко,
Яблучко це наливне,
Не гризи його, донечко,
Жадібно і соковито,
Бо не тим воно, донечко,
Смаком живильним смачне
І не тим воно, донечко,
Соком солодким напите.

Як у мертвому царстві —
Усе зачароване тут:
І сади, і лани, і баштани,
І ріки, і небо,
Між невидимих тіней
Мільярдноубивчих отрут
Не знайти, моя донечко,
Яблучко чисте для тебе.

Двері покинутої хати в Чорнобилі.
Світлина Ігоря Костіна із журналу "Радянська жінка", ч. 1,
1990 р.

Photograph by Ihor Kostin. Publication "Radianska Zhinka"
No. 1, 1990.

Я не знаю,
Ізвідки чекати рятунку.
І як,
Я не знаю,
Наказом всевишнім яким повернути
Хлібу хлібний,
А яблуку яблучний смак,
А водичці водичний,
Джерельний, живий, безотрутий.

І до кого волати
У цім летаргійному сні,
І кому нагадати,
Чиєї ми матері діти?..
...Як покотяться всесвітом
Яблука ці наливні,
То вже нікому буде
Заснулу царівну будити.

Від імені американського народу я радий вітати вас на виставці «Дизайн США», де демонструються деякі наші найновіші досягнення в галузі мистецтва та промисловості.

Виставка «Дизайн США» відображає свободу творчості, яка так глибоко шанується американцями. Вона демонструє повагу нашого народу до майстерності та винахідливості, а також нашу енергію, динамізм і відданість економічному поступові.

Ця виставка концентрує увагу на винахідливості і працьовитості наших дизайнерів, архітекторів, промисловців та звичайних громадян. Це також розповідь про суспільство, яке дбає про своїх громадян. Дизайн є невід'ємною частиною американського життя: інструментів, якими ми щодня користуємося, будинків, в яких ми живемо, або публікацій, які розважають і інформують нас. Розумно виконаний дизайн поліпшує міське планування, підвищує ефективність машин і дозволяє людям провадити здоровіше і продуктивніше життя.

Я сподіваюся, що вам сподобається ця виставка, що вона продемонструє важливість дизайну в сучасному житті США і сприятиме дружбі та порозумінню між нашими народами.

Джордж Буш

Перша сторінка каталогу "Дизайн США".

Від редакції "Н.Ж.": *Факт, що слово від президента Буша було зачитане українською мовою, викликало найбільше здивування серед відвідувачів.*

"ШУКАЙ А ЗНАЙДЕШ"

"Поклади в свою торбу, — сказав раз південно-американський мислитель, — жмут доброї волі і дві жмені життєвого оптимізму, стільки ж дисципліни й два зернятка доброго настрою, дозу власної гідності й вістря легкої іронії". Я так і зробила, і поїхала на Україну в пошуках ...України. Я її шукала не у Львові, чи Тернополі, чи в Чернівцях, чи, навіть, у Києві. Багато з нас власними очима вже бачили як ці міста струшують із себе пил радянської дійсності. Ні. Я поїхала в Донецьк, де протягом п'яти тижнів працювала як україномовний гід в рамках урядової американської виставки "Дизайн: США". А добра воля, оптимізм, дисципліна, добрий настрій, гідність та іронія, які мислитель радив вложити в подорожню торбу, мені дуже стали у пригоді. Адже як інакше — без них було б мені перебувати так довго в місті, яке радянська влада довела до такого стану, де злочинність найвища з усіх міст УРСР, де вода непитна, де краєвид усіяний височезними чорними горами із речовин, які видобувають із шахт, де нема основних харчових продуктів, де одна жінка загинула в натовпі перед крамницею, коли кинули на ринок якийсь товар.

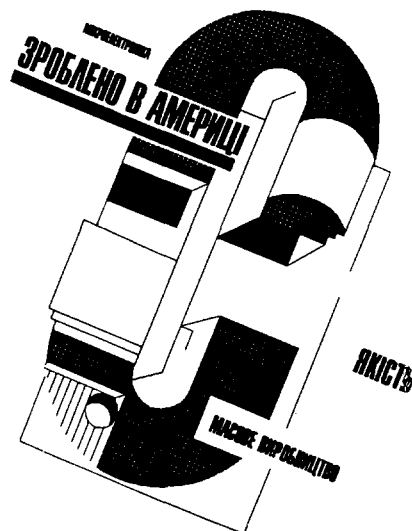
Але мене цікавила не так фізична Україна, як духовна. Мене попереджували перед від'їздом: не сподівайся там почути українську мову, не шукай за синьо-жовтими прапорами і т.п. Як вони глибоко помилялись, ці "песимісти". Я в Донецьку знайшла Україну, щоправда засипану сімдесятирічним пилом русифікації, закопану під тягарем тверджень про безперспективність української мови, принижену згідливими словами про "хохлацьку" культуру.

Виставка "Дизайн: США" була успішною: ми мали понад тринадцять тисяч відвідувачів щоденно, які прибували не лише з Донецька та Донецької області, а також з Запоріжжя, Дніпропетровська, Краматорська, Харкова, а інколи навіть із західних районів України. А завданням українських гідів (яких було чотири), як також російських гідів (яких було понад 20), було відповідати на всі запитання відвідувачів, стосуються вони дизайну, чи ні. І дійсно, я більшість часу відповідала на запитання, які нічого не мали до діла з експонатами. Люди дивились на мене як на щось дивовижне, незрозуміле: адже перед ними "американка", яка народилася в Нью-Йорку, але яка плинно розмовляє українською мовою. Неможливо поррахувати, скільки разів за тих п'ять тижнів я мусіла розповідати про те, де я навчилася української мови: може 300, може 500 разів. Це було найпопулярніше питання. Після кількахвилинної розмови зі мною "шок" відвідувачів проминав, і тоді вони, особливо жінки, починали мене засипувати іншими запитаннями: "Якою мовою розмовляєте вдома?", "Звідки ваші батьки?", "Чи тягне їх повернення назад на Україну?", "Чи є в Америці українська громада?", "Яке відношення має українська громада до російської в США?", "Чи ви віруючі?", "Чи нема національного гніту в Америці?". А після моєї відповіді, я найчастіше чула такі сумні слова: "Нам соромно, що ви краще розмовляєте українською мовою, ніж ми". Або: "Який пара-

докс, що у Нью-Йорку є українська школа, а в Донецьку немає". Треба усвідомити, що Америка й американці (правильно це чи ні) — це мірило, на основі якого жителі СРСР оцінюють себе і своє життя. Отож факт, що молоді, освічені "американці" гордо заявляють, що українська мова — їхня рідна, і гостро, і гнівно реагують, коли їх називають "хохлами". Це давало поштовх деяким відвідувачам переосмислити їхнє ставлення до своєї рідної мови. У мене склалося враження із численних розмов, що тут населення свідоме, що воно має українські корені, але обставини останніх 70-ти років довели їх, так би мовити, до самозабуття. Не так страх перед терором влади, як небажання виявити себе отими "хахлами", з яких насміхаються, спонукало жителів Донецька призабути свою рідну мову. І лише потрібно часу та наполегливих зусиль більш свідомих українців, щоб і люди на східній Україні голосно заговорили, і то по-українському, про те, що вони, за словами Василя Симоненка, "сини великого народу".

А таку кампанію вже розпочали активісти в Донецьку. Я признаюся, що була заскочена, коли побачила, що в Донецьку існує не лише Товариство української мови (ТУМ), але також Союз незалежної української молоді, Українська Гельсінкська Спілка, Народний рух, та Історико-етнографічне товариство "Курінь" серед студентів Донецького університету. До речі, найяскравіша постать, яку я зустріла протягом моїх відвідин Українка — це жінка, яка являється рушійною силою Товариства української мови — Марія Василівна, співголова цієї організації. Хоч два чоловіки, які разом з нею керують ТУМ-ом, не виявляють однієї десятої енергії та запалу до праці як Марія Василівна, хоч робота в галузі піднесення престижу української мови займає велику частину кожного дня, Марія Василівна також є професором математики (не традиційної жіночої ділянки) в Донецькому університеті. Подивугідну роботу Марії Василівни також треба оцінювати в рамках глибоко закоріненої дискримінації проти жінок, яка існує в радянському суспільстві. Хоч в Конституції та в усіх офіційних радянських заявах глаголять про рівноправність жінок з чоловіками, на ділі жінок в СРСР не поважають, їх серйозно не трактують, на них припадає подвійний тягар: праці вдома і поза домом. А цей тягар важко переоцінити. Я часто була призначена до стенду, де організатори виставки відтворили сучасну американську кухню з усіма її вигодами: великим холодильником, мікрохвильовою духовкою, пральною машиною, сушаркою, харчовими процесорами, міксерами і т.п. При цьому стенді мені щодня доводилося дивитися на захоплені обличчя українських жінок, які перший раз в житті побачили машину до миття посуду чи газову плиту. "Які ваші жінки щасливі" — говорили вони мені, — коли б нам такі прилади, ми не були б приковані до кухні". Я швидко навчилася що вгадуючи вік жінок, з якими говорила, необхідно було відняти десять, а то й двадцять років від того, як я припускала, був їхній вік, на основі їхнього зовнішнього вигляду. Спрацьовані, втомлені жінки, віку моєї мами були більш схожими на мою бабуню.

Відвідуючи їхні доми я дивувалася, як жінки дають собі раду в кухнях такого малого розміру, де важко одній людині повернутися, з холодильниками завбільшки таких, які в нас студенти мають в гуртожитках, з примітивними

духовками й пальниками. Але найбільше я поважала буйну жіночу увагу, їхню куховарську майстерність, яка дозволяла їм з небагатьох основних продуктів, яких є в достатку: яєць, майонезу, буряків, риби зготувати цілий стіл повний пишних страв.

В цьому я переконувалася майже щовечора. Адже люди — пригноблені національно, економічно і політично — все таки зуміли затримати в собі той дух щедрості та гостинності такий характерний нашому народові. Нас засипували запрошеннями на вечерю, обдаровували книжками, платівками, іншими сувенірами, а "на дорогу" давали нам все, що залишилося з вечері, — чи то пів смаженої курки, чи три чверті чоколядового торта, чи пляшку домашнього вина, чи фунт "дорогоцінних" помаранч (вони ж на ринку коштують 15 рублів).

Я повернулася до Америки втомлена фізичним зусиллям, яке потрібне для щоденного життя в Донецьку, але окрилена, піднесена переконанням, що таки знайшла ту Україну, яку я так шукала, і вельми вдволена тим, що ми, усі україномовні гіді, лише фактом нашої присутності допомогли деяким нашим відвідувачам знайти і в собі ту давно приховану Україну.

ДАНИЛО КУЛИНЯК

*Задушена ріка
Ступив до плеса я
І заплинувся крик
Душі.
Між берегами —
Природи кров загусла.
Задушена ріка
Немов язик,
Стримить коса піщана
В сухому горлі русла.*

*Т-во "Шлях" на відкритті виставки в музеї Українського мистецтва, Львів.
Members of the organization "Shljach" at an exhibition in the Museum of Ukrainian Arts.*

НАРОДЖЕННЯ НОВОГО МИСТЕЦЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ ТОВАРИСТВА "ШЛЯХ"

Сумнозвісну епоху застою характеризує тоталітаризм не тільки в політичному та економічному, а й у культурному житті. Саме тому в останні роки ми опинились перед необхідністю очищення творчої атмосфери в Україні від всього кон'юнктурного, штучного і наносного. Чи не найважливішою проблемою на сьогоднішній день є викорінення сірости створення щонайкращих умов для істинно творчого процесу. Завдання це дуже нелегке, оскільки за 70 років культурне середовище здеморалізувалось настільки, що на оздоровлення його потрібні роки й роки. Породжений тоталітарною системою соціалістичний художній метод — так званий "соцреалізм" — нищив кожний прояв самобутности художника. З мистцями, які не могли, не хотіли миритися з принципом "рівності" всіх, розправлялись швидко: їх просто було знищено фізично (розстріляно чи відправлено в табори). Решта була знищена морально, тобто "перебудувалась" і стала творити "нове соціалістичне мистецтво". Так виглядала "культурницька" діяльність партії в Радянській Україні.

Натомість Галичина в 20-30-их роках була правдивим осередком європейського мистецтва. Мистці С. Гординського, В. Перебийніс, О. Грищенко, М. Глуценко, М. Бутович, М. Андрієнко-Нечитайло та ін. діяли мистецьку освіту в Європі, здобували визнання у європейських мистецьких салонах, — через них світ знав і цінував українське мистецтво. На виставках, які відбувались в Галичині, поруч з творами І. Труша, О. Новаківського, П. Ковжуна, М. Бутовича, Л. Геца, Я. Музики, П. Холодного, М. Осінчука, Р. Сельського, В. Ласовського, Р. Лісовського, О. Кульчицької та інших — провідних наших мистців, експонувались твори художників з Європи — Ван-Донгена,

Северіні, Тоцці, Пікассо та інших. Співіснували численні мистецькі угруповання: "Руб" (мистецько-ідеологічна група молодих мистців, учнів О. Новаківського, ред.), АНУМ (Асоціація незалежних українських мистців), "Artes", "Спокій", "Зарево" (два останні — об'єднання українських художників у Варшаві і Кракові).

Ці об'єднання видавали свої альманахи, в яких друкувалися високопрофесійні мистецтвознавчі статті (мистецтвознавство, на відміну від теперішнього, не було отруєне партійністю і тенденційністю) В. Січинського, П. Ковжуна, С. Гординського, В. Ласовського, В. Хмелюка, О. Грищенка та інших, що в них дався глибокий всебічний аналіз мистецьких явищ. Високого рівня досягло мистецьке оформлення поліграфічної продукції, що сприяло широкій пропаганді правдивих естетичних смаків галичан, піднесенню їх загальної культури.

З жалем констатували в Галичині у 30-х роках убогість "мистецького життя" Радянської України. Після однієї з виставок, у якій приймали участь радянські художники, Михайло Драган між іншим писав: "Переважаючою тематикою радянських мистців є мілітаризм, спорт, будівництво і дитина. Ця остання тема завжди ліричного характеру немовби *утеча від казюонщини* (курсива моя — Ю.Б) інших тем. Найслабші на виставці ті речі, що замість речей, які впливають формою і кольором, хотять робити пролетарське мистецтво." ("Мистецтво". — II-III. — Львів, 1932 р. — Ст. 63) Галицькі українці вболівали за долю українського мистецтва, поставленого на службу радянському урядові. Ось фрагмент мистецької хроніки, де йдеться про виставку українських радянських мистців у Парижі 1932 року: "Ви-

ставка мала назву "Радянське мистецтво", а на ній були виставлені твори виключно українських мистців. Така "універсальна" назва виставки, на якій дивно зникло слово "українське" нас сильно вражає. Звертаємо увагу радянських мистецьких кол, аби вони вплинули на малокультурних представників Радянщини в офіційних закордонних представництвах, посольствах і консулятах, — які, стикаючись з мистцями може вперше в своїм житті, та не знаючи етики — наносять їм шкоду" ("Мистецтво". — II-III. — Львів, 1932 р. — Ст. 69). (Актуальність цієї думки на сьогоднішній день не зменшилась, а, навпаки, зросла. Слово "радянський" — це нівеляція національних особливостей народів, які живуть на території СРСР; слово "радянський" — це загроза самому існуванню національної культури.)

Коли в 1939 році Червона Армія увійшла в Галичину, вона принесла зі собою і "нове соціалістичне мистецтво". Більшість художників прийняли ці зміни без особливого ентузіазму: частина емігрувала, а ті, що залишились, змушені були засвоювати під чужим керівництвом кількох радянських емісарів від культури уроки нового "мистецтва". Почався період занепаду в культурному житті Галичини. Перші паростки пустив конформізм: художники почали пристосовуватись до вимог нового "методу" (щоправда, дехто ухитрився створювати високомистецькі твори і "ховати їх у каналу"). На плоди соцреалізму не довелося довго чекати: роботи різних художників важко було відрізнити — бо ж і манера, і тематика були єдині — соціалістичні; процвітала бездарність, отримуючи численні нагороди, в той час, коли кожний прояв самобутності і хисту негайно придушувався. Вже й апарат для проведення в дію політики нищення і нівелювання мистецтва з'явився — ним стала утворена в Галичині після 1939 року Спілка художників, яка об'єднала художників на засадах отримання цілої системи пільг: придбання матеріалів, виконання соціальних замовлень, участь у виставках, отримання майстерень та ін. Надзвичайно важко було залишитись незалежним, таких людей піддавали різного роду утискам, замовчуванню.

В час німецької окупації культурне життя не завмирало. В період 1941-1943 років проводились виставки, які організувала Спілка праці українських образотворчих мистців під керівництвом М. Осінчука, а з 1942 року І. Іванця. Ця Спілка стала продовжувачем діяльності АНУМ. Діяльність Спілки праці українських образотворчих мистців (про яку нема жодних згадок в радянському мистецтвознавстві) — це одна "біла пляма" в нашій історії.

Майже 50 років (за винятком короткої відлиги і духовного відродження 60-их років) тривала ця продумана до деталей ідеологічна програма, яка мала своїм наслідком цілковиту деградацію культурного середовища в Західній Україні. Право називатись мистцями зберегли за собою одиниці, — лише ті, які зуміли знайти в собі сили залишитись осторонь цієї запрограмованої індустрії антимистецького хламу,

протиставити себе і свою творчість потоку бездарності, бездушності, безкультур'я.

Середина 80-их років починає відлік проведення демократичних реформ. В Україні починається певне оживлення культурного життя. Та чи можна, врахувавши все сказане вище, вірити щирості художників, які із завзятих "соцреалістів" перетворились у не менш завзятих "авангардистів"? Не забуваймо, що конформізм став хронічною хворобою наших діячів від культури. І тому в "перебудову" художника, який вчора малював сталепрокатний стан, а сьогодні дає на виставку Страсті Христові, погодьтеся, повірити важко. Процес деморалізації набрав нових форм і видозмін: конформізм став більш витонченим, плагіат — не таким явним, як раніше. Оскільки Спілка художників майже зовсім втратила свій авторитет, то якимось змінити ситуацію, що склалася, вона не в силі. Отож здорові сили громадськості усвідомлюють, що весь тягар по оздоровленню культурного середовища лягає на їх плечі. Одним з необхідних елементів здорового культурного життя повинне стати створення незалежних творчих об'єднань, які змогли б протиставити збанкрутілій Спілці художників чисте, не засмічене соцреалістичними дурницями, вільне від хворіб тоталітарного мистецтва творче мислення. Першим таким об'єднанням у Львові стало мистецьке товариство "Шлях".

"Шлях" утворився восени 1988 року і об'єднав близько двадцяти живописців, графіків, скульпторів, збирачів народного та професійного мистецтва. Всі вони самобутні й обдаровані художники. Мистецтво їх зріле і творчі дороги обрані, незважаючи на відносно молодий вік (переважно 30-35 років). У кожного вироблена стійка життєва позиція, небайдужість до змін, що відбуваються сьогодні на Україні.

Основою маніфесту товариства послужив творчий маніфест АНУМу, бо товариство своєю діяльністю прагне продовжити традиції діяльності художників АНУМу. Отож:

"Шлях" — бореться з провінційністю, плагіатом, дилетантством, кар'єризмом в мистецтві;

"Шлях" — прагне високої мистецької культури, кваліфікації мистців у їх професії;

"Шлях" — за творчість сучасного освіченого мистця.

В програмі діяльності товариства не тільки і не стільки популяризація власних творів, як, в першу чергу, пропагування кращих зразків української культури — як професійного, так і народного мистецтва. Саме з цього бажання народилася ідея першого у Львові аукціону мистецьких творів львівських художників, проведеного товариством у 1988 році під егідою Львівського відділення Українського Фонду культури. Всупереч песимістичним прогнозам, аукціон мав значний комерційний успіх, передусім, як наслідок вдалого відбору творів мистецтва членами товариства.

Другим важливим заходом, проведеним товариством "Шлях", стала виставка, перша після двадцяти-

*Відкриття виставки мистецького товариства "Шлях".
Посередині Володимир Лобода і Володимир Кауфман.
At the opening of an art exhibition presented by "Shljach".*

літнього замовчування, видатного українського мистця Опанаса Заливахи, людини, яка в 60-ті рр. стала однією з численних жертв брежнєвсько-супровського режиму. Не буде перебільшенням ствердження, що презентація творів Опанаса Заливахи стала першою віхою у поверненні творчості цього самобутнього мистця українській культурі. Виставка була зорганізована стараннями і власними коштами членів товариства "Шлях".

Товариство широко співпрацює з незалежними організаціями та установами. Художники зі "Шляху" створюють рекламну продукцію для естрадного театру "Не журись!" та Львівського молодіжного театру-студії, надають допомогу групі "Євшан" в оформленні альманаху "Євшан-зілля", графічно зафіксують акції, що їх проводить група "Євшан", постійно створюють і поширюють пам'ятні листівки, присвячені визначним датам в історії України, видатним діячам української культури. Високий художній рівень цих документів-пам'яток сприяє естетичному вихованню широкого кола глядачів.

Ця діяльність не перешкоджає художникам товариства "Шлях" залишитись справжніми мистцями. Про це засвідчила перша виставка "Шляху", яка відбулась у травні 1989 року в Лв. Муз. Укр. Мист. (ЛМУМ). Виставка відбила широкий діапазон творчих пошуків, які, звичайно, не рівнонаправлені, що зумовлено самою діалектикою творчого буття. Тут були представлені різноманітні стилі та напрямки, які свідчать про плідний творчий процес.

Справжнім відкриттям виставки став широкий показ робіт скульптора Миколи Андрущука. Появу майстра такого рівня у львівській скульптурі слід вітати і рокувати надію на майбутнє. Досконало володіючи технікою, він сміливо експериментує, максимально використовує пластичні властивості матеріалу, немов одухотворюючи його. Творам Андрущука притаманні високий артистизм та глибоке проникнення в суть моделі.

Найбільш повно було представлено на виставці малярство. Свій живописний цикл "Галичина" представив Петро Гуменюк. (До речі, слід зазначити, що український краєвид є одним з програмних тематичних напрямків у творчості мистців "Шляху".) Живопису П. Гуменюка притаманне почуття міри, інтелігентність, висока професійна культура. Художник відмовився від ефектних живописних прийомів, а відштовхнувся від глибокого особистого внутрішнього переосмислення явищ буття. Прекрасним кольористом постав киянин О. Коваленко-Сабалдир. Це художник непересічної манери. Його малярські твори відзначаються цікавими пошуками форми, сповнені емоційної напруги, яка, однак, не є для автора самоціллю, а служить глибшому проникненню в образи. В роботах Я. Шиміна імпонує високий професійний рівень малярства, цільність задуму, прозорість і ясність вислову.

Цікаві роботи представили Володимир Кауфман і Юрій Кох. Вони обоє, до речі, найбільш активно працюють у галузі дизайну, плакату та книжкового оформлення. Самобутнього художника Ю. Коха можна назвати "поетом львівських закутків". Портрети (а саме ця назва спадає на гадку) старих львівських закинутих подвір'їв та вулиць, обшарпаних будинків вражають високою майстерністю та психологізмом. Цікавим різнобічним майстром виступив В. Кауфман, котрий окрім малярства, показав кілька графічних творів. Мистець експериментує, знаходить нові, властиві лише йому, форми вираження. Кольорит його робіт спокійний, міцний, свіжий, від них віє щирістю, теплом і добротою.

Свої графічні роботи запропонували глядачам рижанка Єва Маркевич, Олесь Царук, Андрій Гуменюк. Ці твори є вдалою спробою використати можливості ліногравюри для максимальної передачі образної глибини і жанрової виразності. Якщо Є. Маркевич і Андрій Гуменюк опираються на дещо клясичну побудову композиції, то О. Царук більше захоплюється можливостями новаторських пошуків у формі. Пере-

глядаючи презентовану на виставці графіку, можна стверджувати, що художники мають вже за собою певний багаж, з яким вони могли б впевнено показатись перед світом.

На виставці експонувались також твори Ганни Друль (кераміка), Миколи Крицького та Стефана Юзефіва (малярство), Михайла Красика та Галини Новожевець (малярство, графіка). Одні з них послуговуються традиційними реалістичними методами, інші шукають нових форм, вільних від побутовості, натуралістичної життєподібності.

Безумовно, дуже різні художники зібралися у товаристві "Шлях". Однак всіх їх об'єднує поза всякими сумнівами одне — вони талановиті і самобутні майстри. Знайомство з часткою творчого доробку "Шляху" переконує, що ми маємо на сьогодні майстрів неповторних, шукаючих власних доріг.

Не можна забувати очевидно, що українське мистецтво не має права замикатись у своїх локальних рамках. Воно в своєму розвитку повинно йти паралельно з розвитком світового мистецтва, опираючись при цьому якомога ширше на традиції, яких так багато у нас в минулому. Адже традиції не наслідуються, вони просто вчать як бути сучасним.

Твори членів товариства "Шлях", незважаючи на строгий відбір, експонувались на міжнародній виставці "Імпреза-89" в Івано-Франківську наприкінці 1989 року. На цій величезній виставці твори їх не залишилися непомітними — дехто з них був відзначений дипломами та призами. "Імпреза-89" стала ще одним свідченням високої майстерності мистців зі "Шляху".

Нині товариство готується до нової виставки. Нехай же ця виставка стане новою віхою у мистецькому житті України.

Юрко Бойко, т-во "Шлях"

02. 1990 р. *Допис отриманий з України.*

Автор висловлює щире подяку редактору допису Х. Назаркевич.

ЗОЛОТІ ДУМКИ

Подала Х.Н.

Життя це змагання — зустріньмо його
Життя це дар — приймім його
Життя це пригода — даймо їй виклик
Життя це смуток — поборім його
Життя це обов'язок — виконаймо його
Життя це гра — граймо її
Життя це містерія — відкріймо її
Життя це пісня — співаймо її
Життя це нагода — використаймо її
Життя це мандрівка — закінчім її
Життя це обіцянка — сповнім її
Життя це краса — хвалім її
Життя це зусилля — поборім його
Життя це мета — досягнім її
Життя це загадка — розв'яжім її.

Жертвенність — то не милосердя багатого, — то вчинок впливаючий з потреби серця.

Правдиву дозрілість осягнеш тоді, коли відчуєш потребу сміху — зі себе самого.

(Е. Барримор)

Границю між дитинством і дозрілістю становить не зріст ані вік, а почуття відповідальності.

(Д. Джордан)

Добрі права повстають з досвіду — досвід зі злих прав.

(Сенека)

Думання є легкою справою, діло — важкою, але найважчим у світі є досягнути того, щоби діяння ішло разом з думанням.

(Гете)

Вісті з Централі

XXII КОНВЕНЦІЯ СУА

Екзекутива СУА звертається до тих Відділів, що ще не зголосили своїх делегаток на Конвенцію, зробити це якнайскорше.

Відділи СУА одержали пропозицію змін статуту, опрацьовану Статутовою Комісією.

Відділи одержали теж проект резолюцій, над якими працювала Резолюційна Комісія.

Зміни статуту і проект резолюції повинні бути обговорені на сходинах Відділів, і делегатки на Конвенцію мусять бути з цим докладно обзнайомлені.

ОБІЖНИК РЕФЕРЕНТУРИ СТИПЕНДІЙ СУА

з датою 21 березня 1990 р. одержали всі Відділи, як теж і референтки стипендій Відділів.

В обіжнику подані інформації про стипендійну акцію, та заторкнено інші біжучі справи.

КОНВЕНЦІЙНИЙ КОМІТЕТ XXII КОНВЕНЦІЇ

вислав до всіх голів Відділів і делегаток на Конвенцію докладну інформацію відносно транспорту, приміщення, оплат, харчування, виставок, реєстрації.

Екзекутива СУА сподівається, "що участь делегаток Відділів буде численна, наради будуть успішні, а побут на Конвенції пройде в прийнятній атмосфері", так закінчив Конвенційний Комітет свого інформативного листа.

ДОПИСИ ВІДДІЛІВ

Не всі дописи Відділів, які були прислані до "Нашого Життя" були поміщені на сторінках журналу. причиною цього є технічні проблеми видавання "Нашого Життя", вплив актуального матеріалу з України і теж те, що дописи приходять багато пізніше як відбулася імпреза чи інший почин Відділу.

Просимо Відділи й Округи надалі присилати до редакції дописи, дані про відбуті збори Відділів чи вістки про Окружні З'їзди. Подана в час інформація в офіціозі СУА становить важну вістку про працю Організації.

ОКРУЖНИЙ З'ІЗД

Окружний З'їзд Округи Філядельфія відбувся 17-го березня 1990 р. Від Екзекутиви брала участь Любов Артимішин — протоколярна секретарка Головної Управи.

В програмі З'їзду була перевірка діловодства, бо перед Конвенцією, як правило, Окружні З'їзди не відбуваються. Окружна Управа, яку очолює Оксана Фаріон, залишилася без змін.

Ірина Чайківська
пресова референтка
Головної Управи

СУСПІЛЬНА ОПІКА

В місяці квітні відзначаємо четверту річницю трагічного нуклеарного вибуху на Україні. З кожним роком довідуємося про щораз більші жертви наслідків вибуху, а головне, збільшення захворювань серед дітей.

Одразу після вибуху в Чорнобилі Союз Українок Америки старався допомогти потерпілим та, на жаль, наші заходи не увінчалися успіхом. Тепер, в зв'язку з великими змінами на Україні, є можливість організувати таку допомогу. Стало відомо, що Народний фонд допомоги Україні планує організувати наступну висилку літаком медикаментів та інших необхідних речей для потерпілих від Чорнобильської катастрофи. Екзекутива СУА вирішила передати 20.000 дол., щоб закупити споршковане молоко, вітаміни, білизну та пеленки для дітей, які є в сиротинцях українських міст. Вирішено теж, що цим літаком поїде референтка суспільної опіки Ліда Черник, щоб привітати всіх від нашого членства, постаратись нав'язати зв'язки та пригадати нашим рідним, а головне дітям, що ми не забуваємо про них, та будемо старатись допомагати їм і надалі.

Про нашу допомогу і старання згадала теж референтка суспільної опіки на інтерв'ю з "Голосом

Америци", яке перевела п. Христина Демиденко, про працю суспільної опіки від початків його заснування. Згадано про працю членства, їхню жертвенність, заходи збирання фондів, та їхню співпрацю протягом 65 років існування.

Треба згадати і подякувати всім жертводавцям за їхні пожертви та співпрацю. Щира подяка належить докторові Олегові Ратичеві, завдяки якому фармацевтична фірма Squibb & Sons, в якій він працював довгі роки, передала приблизно 430 фунтів медикаментів та вітамінів.

Завдяки старанням доктора Ігоря Савчука (Chief Urology Service, The Presbyterian Hospital, New York) більшу кількість медикаментів та медичного обладнання зложили компанія Squibb & Sons, Olympus Co., Cook Urological Co. Від себе особисто д-р Ігор Савчук передав комплект медичного устаткування на 2.200 дол. За що ми складаємо щирю подяку.

Віriamo, що і в майбутньому можемо сподіватися дальшої підтримки та співпраці від членства СУА та інших жертводавців.

Лідія Черник
референтка суспільної опіки СУА

СВІТОВИЙ КОНГРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

СВІТОВА КОМІСІЯ ДЕКАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ

ЗВЕРНЕННЯ

Згідно з постановою Пленарної Сесії СКВУ (червень 1980) і у співпраці зі Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій проголошено ДЕКАДУ — ДЕСЯТИЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ.

Цього року ДЕСЯТИЛІТТЯ закінчується. Але не закінчується боротьба за

УКРАЇНСЬКУ ХРИСТІЯНСЬКУ РОДИНУ.

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій цього року працює з гаслом

РОДИНА — СВІТЛО ЖИТТЯ.

Дійсно — родина є світлом життя. Без родини не було б суспільства, не було б майбутності. Тривкість, щастя, любов — це основні чинники здорової родини. Здорові родини творять здорове суспільство.

Українська родина в Україні відроджується. Доказом є національне і релігійне відродження нашої Батьківщини, де всюди бере участь активно наша свідома молодь.

Обновім українську християнську родину діаспори. Підкреслимо в наших церквах та організаціях важливість української родини, українського гнізда з родинним теплом, довір'ям, любов'ю та пошаною до членів родини. З пошаною до знання нашої мови, історії, культури. Українська християнська здорова родина — це запорука нашого МАЙБУТНЬОГО!

за Світову Комісію

Оксана Б. Соколик, голова

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій

ВІДЗНАЧИЛИ ПРИЙНЯТТЯ КОНВЕНЦІЇ ПРАВ ДИТИНИ

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій, Комісія зовнішніх зв'язків разом з організацією Світового Руху матерів на спільній зустрічі з представницями Неурядових організацій Об'єднаних Націй відзначили проголошений Об'єднаними Націями Конвенції прав дитини.

Імпреза відбулася в п'ятницю 8-го грудня, у приміщеннях Неурядових Організацій при Об'єднаних Націях.

Тим відзначенням СФУЖО виявило признання Конвенції прав дитини, яку прийняла 44-та Генеральна асамблея ООН.

У програмі, якою проводила Ірина Куровицька, член Комісії зовнішніх зв'язків СФУЖО та представниця СФУЖО до Неурядових організацій, взяли участь доповідачі: конгресмен Білл Грін, який говорив про переведення Конвенції прав дитини у ЗСА, Олена Процюк, заступниця президента Світового руху матерів і заступниця голови СФУЖО, Бет Греґ,

директор Відділу освіти при ЮНТСЕФ, Кей Фрлі, передсідниця Неурядових організацій в Комісії декади жінок, Сол Нейгон, передсідниця Комісії для справ родини.

Заключні зауваги зробили Розалінд Гаріс, представниця Міжнародної суспільної служби. Очолювала імпрезу Лідія Гладка референтка зовнішніх зв'язків СФУЖО.

Членки Окружної Управи СУА в Нью Йорку та Об'єднання Православних Сестрицтв в Нью Йорку влаштували прийняття для доповідачів і присутніх гостей.

Це був черговий вдалий виступ українок, членок управи СФУЖО на міжнародному форумі.

Це була чергова нагода для затіснення зовнішніх зв'язків та поширення правильної інформації про Україну, що під сучасну пору має окремо велике значення.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

"СВОБОДА", 16.XII.1989

ДОПОМОЖІТЬ ЗІБРАТИ ДАНІ ПРО МИСТЕЦЬКУ СПАДЩИНУ О. НОВАКІВСЬКОГО

Львівський Музей Українського Мистецтва звернувся до Українського Музею в Нью-Йорку з проханням допомогти скласти каталог творів мистця Олекси Новаківського, зокрема зібрати дані про його твори, що знаходяться в музеях і приватних збірках ЗСА і Канади.

Визначний український маляр Олекса Новаківський (1872-1935) від 1913 року до кінця життя жив і творив у Львові, створив мистецьку школу, яка в Західній Україні була осередком малярської культури і дала низку видатних мистців.

Наскрізь індивідуалістична творчість О. Новаківського була замовчувана в советській Україні з половини 1930-их років до половини 1950-их, пізніше частково визнана. Відродження останніх років збудило інтерес і пошану до творчості Новаківського. У Львові відкрито Художньо-меморіальний Музей Новаківського. Експозиція ще невелика, але є надія, що в майбутньому музей гідно покаже творчість мистця.

Як згадано, Львівський Музей Українського Мистецтва збирає дані про твори Новаківського, що є поза межами України, і прохає УМ допомогти в цій справі.

Український Музей в Нью-Йорку звертається до всіх, хто має праці Новаківського, надіслати на адресу музею фотографії (або прозирки) його творів і зазначити таке: назва твору, час створення, техніка виконання, розміри, написи на творі (якщо такі є), прізвище і адреса власника твору, дані про те, яким шляхом цей твір потрапив до власника. Будемо вдячні всім, хто відгукнеться на наше прохання.

Адреса Музею: The Ukrainian Museum 203 Second Ave., New York, N.Y. 10003.

ОБІД-БЕНЕФІС В БРІДЖПОРТ НА БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД УКРАЇН- СЬКОГО МУЗЕЮ В НЬЮ-ЙОРКУ

18 лютого 1990 р. в Бріджпорт, Кон. в залі Української Католицької Церкви св. Покрови відбувся Обід-Бенефіс, влаштований 73-ім Відділом США, цілком якого було зібрання фондів на будівельний фонд Українського Музею в Нью-Йорку. Хоч погода була холодна, зала була заповнена. Після молитви, яку провів о. парох Йове, коротку промову виголосив інж. Ігор Гайда, координатор Українського Музею на Нову Англію. Подякувавши 73-му Відділові за влаштування цього обіду, він коротко розповів про історію створення Музею, проведену працю, важливість продовження цієї праці та плани на майбутнє. Заявив, що з різних збірок, які проводяться на громадські цілі, припадає всього 5 відсотків на Укр. Музей. Заохочував присутніх ставати членами Музею та складати пожертви, зокрема на будову нового будинку, який мав би стати центром нашої культури. Заохочував присутніх частіше і численніше відвідувати Музей. Інж. Гайда представив гостей, які сиділи за головним столом. Між ними були пані: Лідія Фіцалович — голова Окр. Управи США Нова Англія, Ірена Гладка — голова 66 Відділу в Нью-Гейвен, Марія Шуст — директор Українського Музею, Лідія Крушельницька — голова Мистецької студії слова, о. парох Йове, члени комітету Музею інж. Володимир Шуст та інж. Ігор Гайда.

Надзвичайно зворушливо промовляла пані Лідія Крушельницька. В своїй промові вона згадала про трагічну подію, що трапилася недавно в Києві, коли було знищено невідомими злочинцями робітню та мистецькі праці відомого скульптора Івана Гончара. Підчеркнула, що ця сумна подія доказує, що ми більше мусимо старатись зберігати наші культурні та мистецькі здобутки та усвідомити собі важливість розбудови нашого Музею.

Після того Рома Гайда з мистецьким патосом виконала реcitaцію твору Ліни Костенко "Вседержителі землі".

Не можна не згадати смачного обіду, який приготували членки США під керівництвом пані Ярослави Ковач.

При кінці група студентів, членів організації "Українська молодь Христові" подякувавши за запрошення на цю імпрезу, в свою чергу звернулася до присутніх із проханням підтримувати їх матеріально, як також прибути на їхню зустріч, що має відбутися в червні на Союзівці.

Щоб краще запізнати присутніх з працею Музею, Марія Шуст — директор Українського Музею, висвітлила кілька прозірок в такому порядку: 1) показ експонатів: народна ноша, рушники та вишивки з різних околиць України, писанки, кераміка, обрядове

Закінчення на стор. 36.

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

---

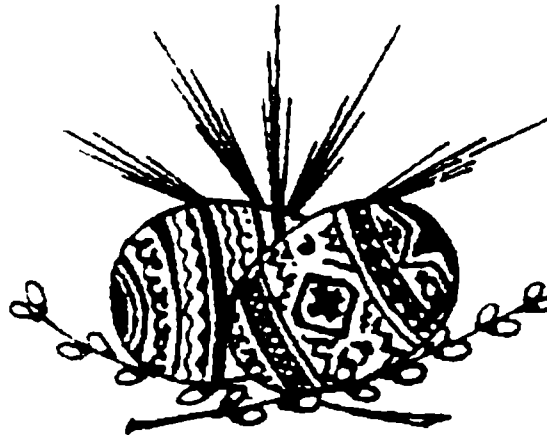
VOL. XLVII

APRIL 1990

Editor: Marta Baczynsky

CHRIST

HAS RISEN!

PYSANKY, KRASHANKY — MYTHS AND STORIES

The egg is an object of reverence in numerous countries of the world and as a result there are many stories and legends associated with it. The egg is symbolic of the transition from an inanimate state to life, it virtually symbolizes life, joy, the sun, specifically the sun in the Spring.

The belief in the magic of the egg has its roots in folk culture. The egg was used to ward off evil, illness, dangerous animals, insect plagues and other natural disasters. Eggs were used as part of magic rituals. They were worn around the neck in little pouches as amulets or were placed on a grave to show a bond with the deceased. The shells of eggs were thrown into rivers with the hope they would float to where the mystic hermits lived, to give them news from the world. Eggs were used in fortune telling and in many more applications.

Birds were held in high esteem, since by flying high they were able to see everything and pass their information to the gods. Domesticated birds were particularly useful as decorations. The rooster "the bird of gods", who controlled men's actions, was particularly revered. His image was worked into embroidery designs on ritual cloths, carved on wooden chests or moulded out of clay. Even today, images of roosters can be seen on church spires or beneath the cross, which symbolizes the blending of Christianity with the ancient pagan beliefs.

There are many legends about the rooster. Even though his rightful place was next to the gods, he continually tried to help mankind. He guarded people against the evil spirit and each morning dispersed the fog with his song.

The chicken's job was to lay eggs, a feat properly tied to higher powers. The chicken represented a doting mother who was always pattering around her children. By mistake, the chicken was snatched from earth and placed in the constellation in space, where she sits now, guarding her brood. Even though the chicken's role was more important, she was somewhere in the background, while the rooster's strength and beauty was glorified. Probably his piercing morning cry "ku ku ri ku" made him so very important in the eyes of the ancient people.

The church, in adopting the rooster also adopted the egg, which became an indispensable part of Easter celebrations. Initially, the dual beliefs allowed for the blending of Christian symbolism and pagan rituals. A pagan ceremony turned into a Christian ceremony. The celebration of the Spring rites with its rebirth of nature, was through centuries incorporated into the majestic Christian celebration of Easter.

The fear of a higher power motivated man to appease it. One of the ways to do this was through the magic of painted eggs. The art of painting eggs reflects man's attempts to please the unseen powers. It was necessary

for the egg to be beautiful to the eye. The ornaments inscribed on it had symbolic meanings.

Egg painting was chiefly women's work because they sewed and embroidered, hence ornamentation was familiar to them. Because women cooked, they also prepared the various colors or dyes necessary for egg painting from leaves, bark, berries, fruit and other plants. In some places in Ukraine, the painting of the eggs was exclusively done by older women, but according to some rules only married women had that privilege. The job of egg painting was tedious and required a steady and practiced hand. If a mother died, this responsibility was passed to her married or oldest daughter.

In some places older girls after the age of 16 were allowed to paint eggs. They would all meet at one house, bringing with them the necessary supplies. The ornamentation was copied from old painted eggs. They painted eggs in large quantities to give to family and friends.

There was a custom which required that the water to wash the eggs be carried from the place where the snow melted and the carrier was not turn her head nor speak to anyone she happened to meet. The melted ice water signified the arrival of spring and the awakening of nature from winter sleep.

All the materials and tools used to decorate eggs had to be generic, because only then the painted egg was infused with the power of nature.

Various ornamental designs were used to decorate the eggs, from the very simple to the very ornate. The eggs for decorating were cooked, rarely uncooked ones were used, and placed on a table in a basket. Sometimes they were soaked in alum. Also on the table was a dish with a dye, a larger pot with hot glowing coals and on it a smaller pot with melted wax and several special writing tools.

In order to make these writing tools, a small piece of metal was pounded into a thin strip, then fashioned into a tiny funnel, with one end bigger than the other. Finally, this funnel was attached to a piece of wood. Hot wax was scooped into the funnel and the necessary design was drawn on the egg with the wax. This tool was most important and was called by various names:

kystochka, kostochka, kvachyk, pysak, tyhawka, sharyk and probably by many others.

The simplest method of painting eggs was by dunking a cooked egg into one dye. These eggs did not have any ornamentation and were called *krashanky, paska eggs, halunky* (because alum, *halun*, was added to the dye), as well as *malyjivky and bychky*. Single colored eggs also served as the first stage toward ornamentation. A simple design was usually scratched on the egg using a sharp needle, a nail or a knife. These eggs were called *skrabanky, drapanky or pysovanky*.

The most complicated design were put on the eggs with the help of wax. The first lines drawn on the egg with wax, remained white, the next yellow, red and other colors, progressively moving toward the darkest. At the end of the procedure the entire egg was covered with wax. Then the egg was gently heated and the wax removed with a cloth, uncovering slowly the beauty of the finished product — an artistic *pysanka*.

The time frame for decorating *pysanky* as rigidly set in various regions of Ukraine. In Podolia it started before Lent on a holiday called "Kolodij" which symbolized nature's awakening from winter sleep. On this day girls would tie a wooden log to each boy's leg, as punishment for not being married. By bribing a girl with sweets, a boy was released from this bondage. However, she in turn had to reciprocate by giving him a *pysanka* on Easter.

In many places egg painting began on Holy Thursday with the first ring of a church bell, since a bell is a metaphor for thunder. On Holy Thursday people would also bake salt in ovens, for then it would have medicinal value and cure all kinds of illness. Also, the candle used on that day had a special name — *hromnycia*— since it was lighted only during thunderstorms. In order to protect the house from thunder a colored egg was thrown over the roof.

Painted and decorated eggs are part of our folk art and culture from the pagan times of our history and have become part of our Christian traditions, having acquired Christian symbolism. Many symbols currently used to decorate *pysanky* cannot be explained. Their meaning remains in the dark, forgotten past.

SYMBOLS AND THEIR MEANING.

Forty pegs: Although it looks simple, it is a complicated motif. It was very popular because each peg was dedicated to a wish or desire. A prayer was said with the painting of each peg to a higher power such as the sun, moon, stars, water, air, etc.

Kryvu'ka — a crooked line with no end. Between the line other motifs were inserted. The line represented the sun's travels across the heavens, as well as eternal life eternal.

Vorotar — an ornamental design used only on the ends of the egg and connected by lines. Vorota means gates and these gates opened in the spring and summer and closed in the fall and winter. In the life of a person they signified birth, life, marriage and death.

Szuchok-shum— signified the lively atmosphere of spring, nature's happiness. (Szuk is a beetle).

Vino-vinochky — symbolize the beauty and integrity of a young woman. Three wreaths around the egg depict three stages of life: birth, marriage and life itself.

Ptach (bird) — the symbol of happiness and mystery. Such a *pysanka* keeps evil away. Birds on eggs may be represented in various ways, sometimes only the wings are depicted, at times an eye or beak.

Kola-obruchky (rings) — symbolize eternity, peace and prosperity.

Pojasy (belts) — 9 belts of different color on one of the egg was the symbol of the sun, on the other end the stars and moon. An egg decorated in this fashion warded off all disease, deamons and deception. Lines in the center of the egg signified wealth and a happy marriage.

Nebo (sky) sun, moon and stars — this was a supplication to these heavenly bodies to bring good weather, particularly to the traveler.

Chresty (crosses) — symbols of the earth.

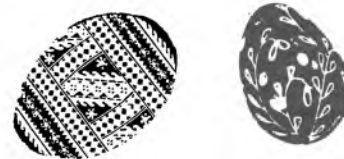
Trojachok (triangle) — symbol of the power that rules the earth, the heavens and the sea, brings happiness and defeats of evil, gives wisdom, helps sailors, and is the source of successes and youth.

Flora — cucumbers, peas, apples, pears, cherries, symbolize growth and fruitful harvest. Flowering ornaments such as the tree of life, branches or pine branches in the Hutzul region, symbolize youth and eternal life.

Stalks of grain — hope for a fruitful harvest.

Bees — asking for nature for larger, more productive hives; also purity of spirit.

Animals — cows, horses, sheep, deer, fish or animal horns, bird's feet, rabbit's ears, wolve's eyes, symbolize dedication, spiritual values, physical strenght and the wish to have a strong herd.

MYROSLAVA STACHIV

THE TRAGEDY OF CHERNOBYL

For three years, I had been studying the Chernobyl disaster, which took place on April 26, 1986. Last summer, I was given an opportunity to visit not only the station and environs, but also the Center for Radiation Medicine, based in Kiev, where the first patients of the nuclear accident were being monitored. No longer would it be necessary to view the situation from the distant academic confines of the University of Alberta. However, the visit was to provide far more revelations than I had anticipated. In fact, it changed permanently my whole attitude toward Chernobyl and made me realize that the tragedy — for such it can now be justifiably called — was just beginning.

Before I left for the Soviet Union, I was fortunate enough to make the acquaintance of a Ukrainian doctor and writer called Yurii Shcherbak, who had come to Canada as the guest of the Canadian Institute of Ukrainian Studies. Yurii had spent three months at Chernobyl in the summer of 1986, and had occupied much of that time with interviewing eyewitnesses. Yurii is in his mid-fifties, a member of the USSR Supreme Soviet, who is also the chairman of the Ukrainian ecological association called Green World. He is an articulate spokesman for the ecological lobby and believes that Chernobyl occurred partly as a result of centralized control over the Ukrainian industry. In particular, he has little time for either the Soviet ministry of nuclear power or ministry of health, and believes that they have systematically and deliberately concealed the health effects of the disaster, which arose as a result of radioactive fallout.

I had read of this interpretation in several Soviet accounts. More seriously, Shcherbak alleged that hundreds of children were already sick in parts of northern Ukraine, with tumors of the thyroid and cataracts of the eyes. These children lived just beyond the region that was evacuated in the summer of 1986 and has not been subjected to close medical inspection in the first years after the explosion. This explanation of recent events and the sudden antagonism toward nuclear power generally in Ukraine only made me more determined to take a closer look at the situation.

I had published two books about Chernobyl. In 1984 and 1985, I had made a study of nuclear power in the Ukrainian republic so that when the Chernobyl explosion occurred, I already had an almost complete manuscript on a related topic. For my first book, I appended two brief chapters about the consequences of the accident, insofar as they were known. However, so much more information was forthcoming over the next two years, partly as a result of Mikhail Gorbachev's policy of glasnost, that I was able to write a much more thorough, and more popular second book on the social impact of the accident.

Chernobyl, from the Soviet perspective, is a tragedy of such enormity that is very difficult for the Western observer to comprehend it. It was regarded even at the outset as something much more than an unfortunate accident or, as Gorbachev first commented, a warning of the dangers of nuclear war. Rather, it was seen by some locals as an act of God and Baptists found references to the world "Chornobyl" (the Ukrainian form) in the Book of Revelation in the New Testament. It signifies an apocalyptic event, a catastrophe. Intellectuals, on the other hand, perceived the accident as the definite sign that the old system, created by Stalin and promoted by Brezhnev, had failed. It was a system of centralized bureaucracy, where Moscow planners dictated industrial plans to the Soviet republics. In short, it acted as a sport for local patriotism and nationalist feeling.

During an Aeroflot flight from Paris to Moscow, I reflected on some of these notions. Upon arrival, Moscow was sticky and hot, and I was relieved to alight from the Intourist car that had taken me from Shermetyovo to Vnukovo airport, for the short flight to Kiev. It was 4pm, but at 1am I was still waiting in the featureless departure lounge, while the numbers of flights were displayed on a crude board. The name "Kiev" finally appeared, and, along with a large party of irate West Germans, I began the last leg of a long journey.

Kiev, when we arrived, looked something like a battle zone. Evidently a tornado had struck around the time that we were supposed to be leaving from Moscow. It was an inauspicious beginning. Indeed, I had to delay my visit to Chernobyl for two days, such was my fatigue. However, my host for the stay in Ukraine had arrived. His name was Valery, a portly man in his forties, a chain smoker with an air of authority. "Where do you want to go to?" he asked, "With whom do you wish to speak? Make me a list." I duly complied, and asked to see some of the more radical journalists and politicians. I was to schedule these appointments around the visit to Chernobyl.

On this, my second evening in sultry Kiev, Shcherbak phoned me at my hotel and suggested that I go to his apartment, about a half mile walk. There, he showed me a new documentary film made in the settlement of Narodichi, sixty miles west of Chernobyl. Called "Beyond the Limits," it depicted malformed livestock and sick children. It interviewed tearful local residents who described themselves as "hostages." They were suffering from radiation-related illnesses, but had no money to leave the area. Geiger counters used by visiting scientists revealed that radiation levels were more than 200 times the natural background.

The next morning, a senior engineer from Chernobyl, Yuri Risovanny, met me at my hotel and escorted

me to a black Volga car, which at once headed northward at breakneck speed. Yuri was aware of my books, and plied me with questions. The countryside was heavily wooded. Often livestock would occupy the entire road so that our impatient driver would honk his horn or drive into the ditch to bypass them. About twenty miles from the nuclear plant, we reached a sort of crossroads. To the right, a sign indicated the route to Green Cape, the settlement for cleanup workers. To the left, the sign was unmistakable. Chernobyl. Another black Volga with a blue police light awaited us.

Our speed increased even further. At the entrance to the 30-kilometer zone, which was cordoned off after the disaster, both cars were simply waved through. To the sides were signs bearing the words "Danger: Radiation." The unfinished fifth and sixth reactors of the Chernobyl station were already visible. We arrived in a small town and turned quickly into the drive of a large wooden building: this was the headquarters of the cleanup crews, then called Kombinat, but today known as the Pripyat Research and Industrial Association. The town was Chernobyl itself, half-empty, but with plenty of activity. There were numerous young reservists around clad in brown overalls, who were taking part in decontamination work.

We entered the office of Pavel Pokutnyi, chairman of the International Department of Kombinat. He informed me that the Soviet anti-nuclear movement was inspired partly by the sensational journalists. In particular, he condemned the Belorussian writer and Soviet Deputy, Ales Adamovich, who has criticized the handling of the radioactive fallout, but had never visited Chernobyl. Pokutnyi is a big man, built like an American football player. He acknowledged that there was no end in sight to the clean up operation, that it would go on for decades. He then described my agenda for the time in the zone, after which we got into a coach that smelled of workers' overalls and were taken to the Chernobyl plant itself.

I was surprised by the normality of the situation. At the station, workers were strolling around without protective clothing, yet the geiger counter which I had been given by Pokutnyi was already registering readings about 160 times normal. I was taken to the office of the station director, Mikhail Umanets, a small, courteous man, but one with a very businesslike attitude. He described the changes that had been made to the reactor type that exploded (called the RBMK). Operators had been retrained, the shutdown time of the reactor had been reduced from twenty seconds to twelve, though it was to be curtailed to just two seconds in the near future.

Umanets reminded me of a medieval baron with a castle under siege. He was obliged to be on the defensive because logically, his whole situation made no sense. To digress, I discovered subsequently that comparisons undertaken by Kiev scientists had revealed that in terms of the amount of radioactive products released into the atmosphere, Chernobyl's explosion was the

equivalent of ninety Hiroshimas. The US nuclear plant of Three Mile Island was still shut down from an accident in 1979. But at Chernobyl, merely in terms of the amount of radioactive iodine released, the disaster exceeded that in Pennsylvania by three million times. Here, nonetheless, three reactors were in full-time operation, two of which had been restarted within six months of the accident. Regardless of one's view on nuclear power, I wondered, what was the sense in subjecting these workers to high levels of radiation background?

I had a tour of the station, which is connected by one lengthy, extremely narrow corridor, at the end of which is the damaged reactor, covered by a concrete sarcophagus. Both Pokutnyi and Umanets noted that no final solution has been found for this structure, but it is not regarded as permanent. Indeed, it is said to require stabilization underneath the damaged reactor — still hot and extremely radioactive — because it is gradually pushing the entire structure downward. An international center to study the situation, under the auspices of the International Atomic Energy Agency, is being established in Chernobyl town. Clearly this problem has been shelved by the concrete covering, not resolved.

Yuri and I traveled next to Pripyat, the former city of 50,000 that was home to the Chernobyl plant workers and their families, but is now almost deserted. On the bridge crossing the city, I was informed that on the day of the accident, radiation levels there were up to 80 rems per hour, potentially fatal in three-four hours. I was astonished. Why then, I asked, did Dr. Leonid Ilyin, the Vice-President of the Soviet Academy of Medical Sciences, and the chief doctor concerned with Chernobyl, declare that Pripyat need never have been evacuated. Even worse, young children were outdoors in Pripyat that day. There was a wedding party, a soccer match, all while lethal radiation soaked up the air around them.

In Pripyat, there is an experimental hothouse. Alongside normal pine trees have been grown seeds taken from the forest adjacent to the Chernobyl station — now chopped down — which suffered radiation levels of around 600 rems per hour. The irradiated seeds are some three or four times larger than the normal variety, with shoots growing off at odd angles. Fruit and vegetables are also growing in the hothouse. I discussed with the director of the film, I had seen at Shcherbak's apartment on the deformities among livestock. "Nonsense," was the reply. "All the livestock are healthy. There are no abnormalities." No amount of questioning could sway his opinion. This in fact was my first real example of the intransigence of the various rival interpretations on the effects of Chernobyl.

Pripyat is nightmarish. Yuri said it was akin to a city hit by a neutron bomb. There was something very eerie about the deserted ferris wheel, the empty apartments and the waist-high grass. Radiation levels there were still high. A truck was taking irradiated cars to the dump which, I discovered, was a burial ground at a nearby

village within the zone. The evacuated region, which some optimists have spoken of as salvageable even for agriculture, is already a depository for nuclear waste, and there are plans afoot to build a reprocessing factory.

The next day, I was taken to the Center for Radiation Medicine in a pleasantly wooded district of north-east Kiev, at my own request, and had a long and detailed meeting with the scientists and radiation specialists there. The Center, and especially its Institute of Clinical Radiology, is about as popular in Kiev as the Palace of Culture built by Stalin in the center of Warsaw. It is accused of excessive secrecy about Chernobyl, of concealing the number of official deaths and especially providing misleading diagnoses of those who are sick today, which includes some 200,000 former cleanup workers.

Our host was Professor Oles Pyatak, Deputy Director and a winner of the Ukrainian State Prize, but most questions were answered by a somber radiation specialist called Dr. I. Los. I was accompanied by Valery once again, who would always add his comments after each interview. He was, I surmised, a sort of policeman, amenable, but rigid in his views, and clearly assigned to me for my entire stay in Ukraine. I wasted no time on formalities at this meeting and waded into the topic of Narodichi and the recent reports about widespread illnesses.

The medical specialists provided a variety of explanations to counter the prevailing views. Time and again, I was informed that these "people" (Shcherbak and others, though Shcherbak is a medical doctor by training!) were not "experts." Some were well-intentioned, but did not know the real story. In Narodichi region, there has always been a deficiency of iodine, I was told, so that thyroid disorders in children have been common there since the 1940s. The real problem today, in the view of Dr. Los, is radiophobia, the unhealthy and, in his view, unwarranted fear of radiation that has permeated settlements well away from the disaster region.

I was given a tour of the Center. Former firemen and cleanup workers were much in evidence, some with extensive burns. I entered the ward of one former operator and a fireman. The operator, Symonenko, seemed still dazed when asked about the explosion on April 26, 1986, remembering only the initial bang. The fireman, Pryshchepa, was too sick to speak much, saying only that he has never worked since that time. His pallor was alarming. I felt physically ill myself when I left their room to be shown the grounds and the monuments placed there by various specialists from the IDEA and nuclear organizations.

I was now more curious than ever to attain some sort of perspective on the fallout question and thus sought out people who had been to Narodichi or had been in the Chernobyl region in the first months. One was Eduard Pershyn, a reporter for the weekly newspaper "Literary Ukraine", which, despite its rather intellectual title, has been conducting investigations into

nuclear power in the republic since the 1970s. Pershyn confirmed a fact that I had feared must be the case. In June 1989, he had taken a geiger counter into the woods around Narodichi and discovered that the readings there were *higher* than at Chernobyl itself.

How was this possible? There remain several possible explanations. The wind may have carried hotspots of strontium, cesium, plutonium and other isotopes great distances. The airplanes that dispersed the initial radioactive cloud over Chernobyl may have pushed this cloud precisely over the Zhitomir province, in which Narodichi is located. The rainfall in the first days after the explosion may have been responsible. Whatever the case, for nearly three years, no one had bothered to look into the situation in the villages west of the zone. During these three years, it was confirmed, people had drunk contaminated water, had produced harvests of irradiated goods, and even distributed them across the Soviet Union.

After the disaster, all efforts had been on the small thirty kilometer zone that was evacuated. But even there, the monitoring of health problems was, to say the least, peripheral. There are no records, for example, of any of the thousands of military reservists sent to decontaminate the area in 1986. Most of those who suffered from high radiation levels, a Kiev journalist called Lyubov Kovalevska discovered, are not listed on the register at the Center for Radiation Medicine. At the Center itself, a recent survey showed that 399 out of 400 patients have no faith or belief in the doctors who are treating them.

In February 1990, eighteen patients there went on hunger strike demanding that their illnesses be declared radiation related so that they can receive proper compensation. It has also been noted by the Ukrainian Parliament that although some 200,000 people who took part in decontamination crews have become ill subsequently, in not a single case has their illness officially been related to radiation. Kovalevs'ka has pointed out that many suffered from hair and teeth loss, restlessness, general fatigue and other symptoms that can be related to exposure to high radiation levels.

Unofficial groups in Kiev have begun to publish some of the statistics on illnesses in their own newspapers. One journal, which is released by the deputies to the Soviet Congress from the city, indicated that in regions such as Narodichi and Korosten (a city of 75,000, also in Zhitomir province), the number of tumors, diseases of the blood and bronchial problems has risen by 500-600 percent since the Chernobyl disaster, and especially in 1988-89.

Thus I came to recognize that the tragedy of Chernobyl is much greater than I had anticipated. In Ukraine and Belorussia in particular, the effects have been debilitating. In November 1989, Anatoly Romanenko, the Director of the Center for Radiation Medicine, lost his job as Ukrainian Health Minister. It was Romanenko who had failed to provide a health warning to the population of Kiev and Kiev province for ten days afterward.

His replacement, 39-year-old Yuri Spizhenko, has unleashed a new inquiry.

More than 12,000 Ukrainians were subjected to potentially lethal doses of radiation in 1986. About one-fifth of Belorussia territory and one-seventh of Ukraine has been contaminated from radioactive fallout. The conservative estimate of the number of Ukrainians affected today, through illness, discomforts such as a lack of clean food, and evacuation, is one million. Dr. Ilyin has been accused of criminal negligence by speakers at Ukraine's spring 1990 meeting of its parliament in Kiev. In both the West and the USSR, a campaign has been launched to obtain medical aid for the thousands of sick children in affected regions.

Thus I found my answers, and they were disturbing. Moreover, it seemed that everyone in Kiev had his own Chernobyl story to tell and, rather like in the time of Stalin's purges, all of them either had a family member or a friend who is sick today. Chernobyl, of course, may not be to blame for all these illnesses, and it is highly unlikely that it could be. Yet in my view, the significant factor is that people always believed that Chernobyl was the source. The very name has become the symbol of despair and suffering.

Sitting in the lobby of my hotel at the end of my visit, awaiting a car to the airport, I was surprised to see Yuri Risovanny hurrying toward me. He had paid an unofficial farewell visit to say goodbye. "Where do you go from Kiev?" he asked in the mild manner to which I had grown accustomed. "Paris," I replied. He shook his head, slowly. "It must be nice," he said, wistfully, "simply to get on a plane and go to Paris." Yes, I reflected, with that sense of almost inexplicable relief that any foreigner feels when leaving Soviet territory, he is right. But it isn't the delays, the customs, the lack of good food and even hot water in hotels, or even the drudgery of day to day life that is so bothersome. It is the unseen horror of radiation, control over which has always been left to the "experts," as Dr. Los indicated should be the case.

When one has a family of four previously healthy children, however, like one mother in Narodichi, and all are sick today with swollen thyroids; when leukemias are already in evidence, then whether or not one solicits the views of "experts" is simply immaterial. The sheer psychological damage of a tragedy like Chernobyl can only be imagined. Since Chernobyl, the Soviet health experts have suffered a dramatic drop in their credibility. But it is the future generation that will suffer most from Chernobyl, a tragedy which, as became manifest to me, is only just beginning.

IN MEMORY....

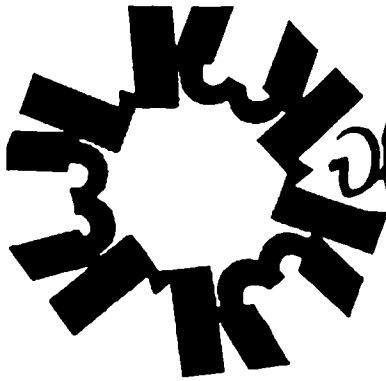

Olha Sonevycky, a long time member of UNWLA's branch 82 died on November 6, 1989. A community activists, a writer and devoted friend of the arts, Mrs. Sonevycky spent much of her boundless energy making the lives of her fellow Ukrainians a little bit brighter and finer.

To New Yorkers, Mrs. Sonevycky was known for her participation in the founding of the Ukrainian Literary and Arts Club in 1963, as well as for the art gallery which she maintained for a good number of years. She will also be remembered for the many articles she contributed to Ukrainian newspapers and magazines, touching on various themes — educational, the arts, personal memoirs.

Mrs. Sonevytsky was an ardent member of UNWLA and very active in her branch. For many years she held the post of press and arts and culture chairman. She was a member of the New York Regional Council Board and a member of the Arts and Culture Committee of the WFUWO.

In a memorial tribute to Mrs. Sonevytsky, I.H. Ivanchyshyn, wrote: "Olha Sonevytsky's multifaceted activities, her tireless working habits, her kindness, her fairness and tolerance toward others, warrants our admiration and respect. She set an example that is worthy of following. This tribute was published in the February issue of OUR LIFE, in Ukrainian.

КАЛЕЙДОСКОП Дісного Діття

Упорядкувала ХРИСТИНА ГОДІВ-ЮЗИЧ

КАНАДА

В Торонто група ентузіастів заснувала екологічне товариство "Еколог", головою якого є **Люба Медичка**, а одним із активних членів — **Наталія Павленко**. Це українське екологічне товариство проводить активну діяльність, утримуючи тісний зв'язок з Екологічною комісією при СКВУ, а також з основою в 1988 році асоціацією в Україні "Зелений світ". "Еколог" інформує інші екологічні товариства в різних країнах про екологічні проблеми в Україні, зокрема про наслідки чорнобильської катастрофи. Плянує видати довідник англійською, французькою та українською мовами про екологічні небезпеки в Україні.

УКРАЇНА

Варвара Гринько — авторка п'ятох книжок для дітей та двох збірок лірики. Член Спілки письменників України. Учителка за фахом. Тепер проживає в Києві, де й учителює. Щоб облегшити дітям в дошкільному віці засвоєння літер, вона створила "Букварик-веселик", в якому подано дитячі віршики, що відтворюють графічне зображення даної літери

Закінчення зі стор. 8: "ЖИТИ"

мільйонів людей. Держави, що хотіла вивищитись над усіма не здоров'ям та благоденством народу, а — трубами заводів, атомними потужностями, понівеченою меліораторами землю.

Держава ця сьогодні потерпіла крах. На жаль, розплачуються за содіяне не її вожді, а — народ. Ми.

Екологічні нещастя України увінчано атомним терновим вінцем Чорнобиля, цим потворним пам'ятником монополізму і секретності, неущта і казенного оптимізму. Який генетичний покруч виросте на цезієво-стронцієвому ґрунті? Що чекає дітей наших та онуків? Що мусимо робити для того, щоб зменшити згубні впливи радіації на сьогоднішнє та прийдешнє покоління? Ось питання, які постійно ставить "Зелений світ" й шукає на них відповідь.

Однак "Зелений світ" — це не тільки роздуми, не

та віршики, в яких описаний предмет, що починається даною літерою. Окрім того в збірочці подано ряд скоромовок, загадок, казок та ін., в яких авторка чудово застосовує жанр народної творчості.

Поетичну збірку "Віч-на-віч" з власною передмовою видала **Світлана Йовенко** у видавництві "Радянський письменник". Талановита поетеса вмістила у новій книзі поему "Вибух", написану після чорнобильської трагедії та ліричні поезії, створені внаслідок побаченого і пережитого авторкою безпосередньо в зоні. Тираж 4 тис. примірників.

ПОПРАВКИ

В січневому числі у рубриці Пожертви на Будівельний Фонд помилково подано: **1,000.00 дол.** жертвував А. Мартинець — має бути **Мирослав і Іванна Мартинець**. **1,000.00 дол.** жертвував д-р Артимович — має бути **д-р Теофіль і Марія Артимовичі** жертвували **5,000.00 дол. 100.00 дол.** помилково подано — Ярослав Похаський, Теодор Мендюк, Р. Домбецький — має бути Ярослав Почаський, Роман і Люба Домбчевські, Теодор Мендик. **по 50.00 дол.** — помилково подано Євген Туруля, а має бути Євген Турула.

Просимо вибачення.

тільки пошуки причин й аналіз наслідків. "Зелений світ" — це боротьба людей у різних регіонах України.

Але відкиньмо, брати й сестри, вагання та розгубленість, зневіру й байдужість! Нехай з'їзд "Зеленого світу" зміцнить наше екологічне побратимство, підсилить нашу волю до боротьби, додасть нових сил у відродженні України! На арену громадського життя входить нова, молода, зелена сила. Плекаймо її та підтримуємо!

Сподіваємось мати й вільну екологічну трибуну — газету "Зелений світ". Нехай зазвучить з її шпальт слово незалежне, глибоке, аргументоване, слово схвильованої відповідальності за долю України. Борімося за виживання й життя — нам Бог помагає.

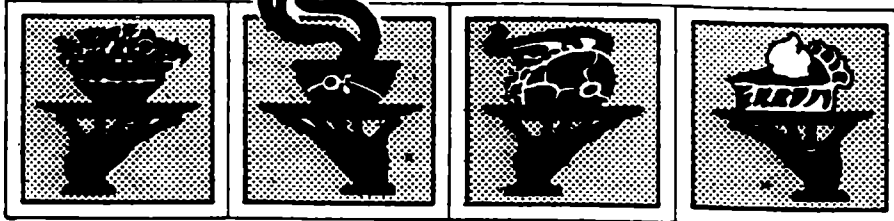
Твердо заявляємо усім друзям і недрузям нашим:

Україна була! Є! Буде!

Народ житиме. На своїй землі. Вічно.

Передрук з журналу "Зелений світ" ч. 1.

Наше харчування

Дуже багато страв можна виготовляти з січеного м'яса, сирого, вареного чи печеного. Також додаються залишки з попереднього дня, які можна добре зужити.

Начинений хліб

2 горнятка січеного вареного м'яса (волонина, свинина, телятина, курятина в різних комбінаціях)

2 квашені огірки, дрібно нарізані

3 ложки дрібно нарізаної цибулі

3 ложки дрібно нарізаної петрушки (може бути сушена)

2-3 краплі гострого перцю (tabasco sauce)

2 варені на твердо яйця, дрібно нарізані

1 ложка підливи "worcestershire sauce" майонез

1 великий французький або італійський хліб

масло

Змішати м'ясо з п'ятьма названими складниками. Додати стільки майонезу, щоби маса була густа. Відрізати два кінці хліба і вижолобити м'якуш, залишаючи 1/2 інча грубости. Посмарувати м'яким маслом всередині хліб і втиснути приготовану масу, щоби не було повітря. Тісно завинуті алюмінійовим папером і вкласти до холодильника на кілька годин.

Галки з яловичини з підливою (meat balls) на 12 осіб

2 яйця

1 1/2 горнятка молока

3/4 горнятка тертої булки

1 ложка соли

1 ложечка перцю

3 ложки нарізаної петрушки (може бути сушена)

3 фунти січеної яловичини

1/2 горнятка маргарини

1 1/2 горнятка нарізаної цибулі

1 1/2 фунта нарізаних печериць

2 ложечки солодкої паприки

6 ложок борошна (муки)

3 горнятка бульйону

1 ложка підливи "worcestershire sauce" сіль і перець до смаку

3/4 горнятка квасної сметани

Вбити яйця з молоком, додати терту булку, сіль і перець і залишити на кілька хвилин. Додати січене м'ясо і петрушку і добре змішати. Виробляти галки 1 — 1 1/2 інча в промірі і обсмажити на частині товщу, приблизно 10 хвилин. Вийняти галки з пательні і смажити на другій частині товщу цибулю, печериці, посипані паприкою, щоби зрум'янилися. Посипати борошном і ще смажити 3 хвилини, постійно мішаючи. Тоді додати бульйон, цілий час мішати і на кінець додати приправу (сіль, перець і підливу "worcestershire"). Вкласти до ринки галки, накрити і варити 20 хвилин. Перед поданням додати до підливи квасну сметану.

Галки з яловичини і свинини в кисло-солодкій підливі — на 6 осіб

1 банька 3-унцова нарізаних печериць (chopped mushrooms)

1 фунт січеної яловичини (волонини)

1/2 фунта січеної свинини без товщу

1 ложка вина "шері"

1 ложечка сухої січеної цибулі (minced onion)

підлива зі сої (soy sauce)

1 ложка олії

1 кістка бульйону

1 цибуля, нарізана кружальцями

1 малий зелений перець, нарізаний в паски

1 2/3 горнятка нарізаного ананасу — відцідженого (pineapple clunks)

1/4 горнятка цукру

1/4 горнятка яблуневого оцту (apple cider vinegar)

3 ложки кукурудзяного крохмалю (corn starch)

Відцідити печериці, залишаючи плин. Додати води, щоби разом було 1 горнятко. Змішати м'ясо, печериці, "шері", суху цибулю і 2 ложки підливи зі сої. Виробити 12-16 галок і обсмажити на олії. Розпустити кістку бульйону в воді з соком з печериць і влити до посуду з

ХРИСТЯ НАВРОЦЬКА

галками. Накрити і тушувати 30 хвилин. Додати кружки цибулі, зелений перець і ананас. Змішати 2 ложки підливи зі сої з цукром, оцтом і кукурудзяним крохмалем і вливати потроху до ринки. Накрити і варити 10 хвилин, часто мішаючи. Подавати з гарячим рижом.

Січена печеня з курятини

3/4 горнятка курячого бульйону

3 ложки тертої булки

4 яйця

3 горнятка січеної звареної курятини

2 ложки стопленого масла або маргарини

2 ложки нарізаної петрушки

Нагріти бульйон, додати терту булку і змішати. Додати решту складників, добре змішати і виробити печеню, яку вкласти до добре натовщеної форми 9x5 інчів. Пекти 35 хвилин в печі нагрітій до 350°.

Подавати з підливою з печериць з мигдалем:

3 ложки масла або маргарини

1/2 фунта печериць

1/4 горнятка борошна

1 ложечка соку з цитрини

1 ложечка соли

перець до смаку

1/2 горнятка зеленого мигдалю

Стопити масло, додати печериці і тушувати на легко золотисту краску. Посипати борошном і добре замішати. Поволі вливати бульйон. Варити мішаючи, щоби було густе. Додати сік з цитрини, сіль, перець і мигдаль. Подавати окремо, гаряче.

Січена печеня без холестеролу на 6 осіб

1/2 горнятка відтовщеного молока

2 скибки хліба подрібненого на куски

1 фунт січеної яловичини без товщу

2 білка, легко вбиті

2 ложки "кечапу"

1 ложка соку з цитрини

1/8 ложечки перцю

1/8 ложечки сухої гірчиці

1/2 горнятка нарізаної цибулі

2 ложки дрібно нарізаної селери

1 середньої величини помідор без шкурки, нарізаний

1/8 ложечки шалвії (sage)

1/8 ложечки часникового порошку

Хліб залити молоком і залишити 5 хвилин. Змішати всі складники, оформити печеню і вкласти до прямокутної форми 9x5 і пекти при 375° — 1 1/2 години.

ДОПИСИ ВІДДІЛІВ

ХРИСТИНИ 88-ГО ВІДДІЛУ СУА У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Христини 88-го Відділу СУА у Філядельфії. Зліва: Віра Шембель, Клементина Атаманюк (гостя з Аргентини), Наталка Гаркинс, Роксоляна Луців, Ірена Олійник, Рома Кужла, Марта Ставнича, Дарка Кульчицька, Катя Портер і Ляруска Кострицька.

Christening celebrations of Branch 88 in Philadelphia. Fr. I.: Vira Shembel, Klementyna Atamaniuk, Natalka Harkins, Rokso-liana Luciw, Irena Oliynyk, Roma Kyszla, Martha Stawnycha, Darka Kulchycky, Katja Porter, Laryssa Kostrycky.

В неділю, 24 вересня 1989 р. у Філядельфії, відбулися христини новозаснованого 88-го Відділу СУА ім. княгині Ольги. Свято відкрила голова Відділу Роксоляна Луців, вітаючи усіх численних присутніх. Молебен відправив отець крилошанин Ярослав Шуст. Він тепло привітав новостворений молодечий Відділ, бажаючи усім членкам Відділу багато гарних успіхів у їхній праці. На прохання членок Відділу, хресними матерями були пані Марія Кондрат, бувша голова Окружної Управи СУА у Філядельфії та пані Оксана Фаріон, теперішня голова цієї Окружної Управи. Між численними привітаннями представниць Відділів СУА та присутніх гостей, хочеться відзначити привітання Клементини Атаманюк, гості з далекої Аргентини. Особливо урочистим моментом було зложення присяги членками Відділу перед образом княгині Ольги, — ними обраної патронки. Наступним урочистим моментом було прийняття членок Відділу в ряди СУА, що провела почесна голова СУА пані Лідія Бурачинська, вручаючи при тому кожній членці Союзову Відзнаку. На закінчення офіційної частини, членка Відділу Дзвінка Борис виголосила коротку доповідь про княгиню Ольгу, в якій підкреслила її заслуги та при тім вияснила чому Відділ вибрав саме її своєю патронкою.

Урочистий настрій цього свята був підсилений чудовим виступом піаністки Ірини Пелех-Зварич.

Після офіційної частини голова Відділу Роксоляна Луців запросила гостей до багатого і смачного буфету, який членки приготували під керівництвом Наталки Гаркинс.

Приємно відмітити, що багато членок нового Відділу є доньками союзянок, і що нове покоління перебирає активність в нашому громадському житті. Хоч 88-ий Відділ недавно заснований, він нараховує 20 членок, які вже проявили велику активність. На протязі останнього року Відділ влаштував виставку писанок мисткинь Тані Осадци і Аки Перейми, конкурс писання писанок для дітей і дитячу маскарладу — що відбулась дуже успішно.

Олена Карпинич
Пресова референтка.

ЗУСТРІЧ З НОВИМИ ЕМІГРАНТАМИ З УКРАЇНИ.

11 березня ц.р. членки 76-го Відділу СУА у Воррен зустрілись з новими емігрантами з України. Зустріч відбулась в домівці СУА, Округи Дітройт. Присутніх було понад 70 осіб.

Голова відділу Ксеня Кучер привітала присутніх і представила три родини нових емігрантів з України та їх діточок.

Наші гості — це молоді люди з малими дітьми, яких посилають до школи Непорочного Зачаття. Живуть в міських будинках, працюють на низькоплатних роботах, вивчають мову і різні фахи.

Було також приємно привітати родину Луковських з Коломиї, що відвідують свою родину Кальбів. Марійка Кальба — довголітня активна членка 76-го Відділу. П. Луковські подарували нашому Відділові гарну гуцульську різьбу.

Тепло привітали присутніх голова Окружної Ради О. Лончина та суспільна референтка округи п. Дудра.

Пані з господарської референтури почастиували присутніх смачним обідом, за який належить їм признання.

Завдяки Ксені Кучер ще й коротко відзначили Шевченківські роковини: Ніна Орловська, новоприбула з України, прочитала вірш Іллі Авраменка "Світло вишневої зорі". Оксана Орловська та Андрея Врублевська, учениці школи Непорочного Зачаття, продеклямували вірші Шевченка.

З присутніх на залі наших членок та їх чоловіків створився хор, що відспівав "Заповіт" та декілька інших пісень. І не диво, що все виходило так гарно, бо між ними були члени Капелі бандуристів та хору "Трембіта".

Нам відомо, що в околицях Дітройту живе біля 20 щойно прибулих родин з України і є надія, що їх приїде більше.

Було б побажаним їх відшукати і нав'язати з ними контакт, бо не всі вони мають можливість посилати дітей до парафіяльної школи, хоч би через транспортацію.

Не даймо їм загубитись в чужому середовищі.

С. Строїч

ЮВІЛЕЙ 83-ГО ВІДДІЛУ СУА В НЬЮ ЙОРКУ

*Запалювання свічок на ювілейному торті.
Lighting of candles on the Jubilee cake.*

83-й Відділ СУА в Нью-Йорку відзначив 25-літній ювілей свого існування урочистим бенкетом в Народному Домі 28-го жовтня 1989 року. Велике число членок та гостей прибули на свято, яке розпочалося коктейлем з перекусом, продовжувалося ювілейним церемоніалом, відтак святочною вечерею з мистецькою програмою і забавою.

Привіти присутніх на запі Всечесніших Отців Патрікія Пацака, пароха церкви Св. Юра та Івана Ткачука, настоятеля Української Православної Церкви Всіх Святих в Нью-Йорку, слова Голови Окружної Управи, Олени Гой, Заступниці Голови Ювілейного Комітету, Марти Данилюк, та ведучої вечора, Ірени Куровицької, спомини першої і в той сам час теперішньої Голови Відділу, Варки Бачинської та особливо промова Першої Заступниці Голови СУА, Іванни Ратич дали змогу присутнім переглянути, реасумувати та оцінити 25-літню працю Відділу.

В жовтні 1964-го р. 16 жінок згуртувалися в новому, тоді ще "молодечому" Відділі СУА, якому надано число 83. Під проводом своїх голів, а саме Варки Бачинської, Марти Ярош, Марії Томоруг, Марії Мороз, Надії Савчук, Марти Данилюк, Ірени Мокривської, Анни Рак і Наталії Думи це невелике число з ходом часу збільшилося до 63 членок сьогодні. Вже в перших роках існування чітко зарисувалися головні ідейні напрямні Відділу і стало наявним, що цих молодих жінок не задовольнить виключно внутрішнього характеру праця, у рамках малого гуртка. Вони розгортають всебічну активність і в міру сил стараються задовольнити потреби Відділу, своєї організації, громади, як і бажання особистого росту. Ці напрямні важливі для 83-го Відділу і під сучасну пору. 13 членок працює в управі Відділу, вісім входить

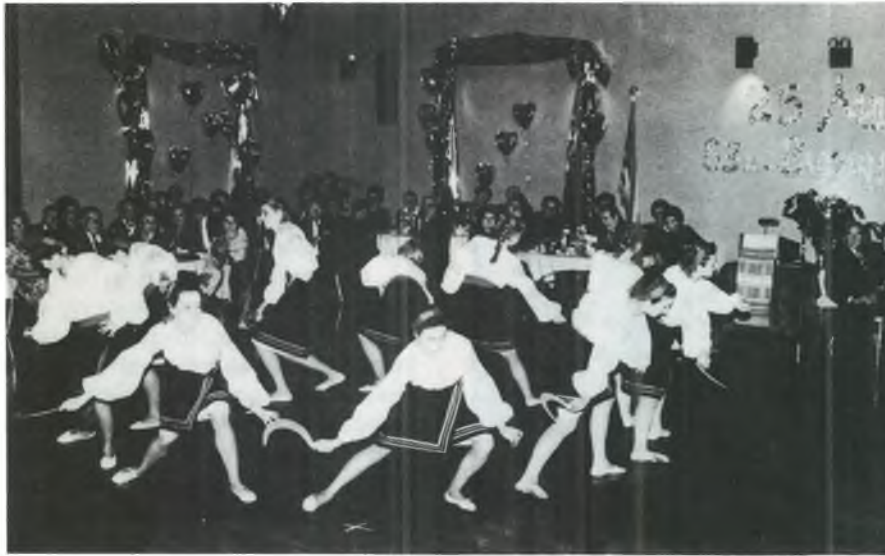
до Окружної Управи, три членки є в Екзекутиві СУА, одна в Головній управі СУА, одна в Контрольній комісії. Одна членка активно працює в Екзекутиві Американської організації, Національної Ради Жінок, якої членом є 83-й Відділ.

Керуючись, згідно зі статутом СУА, засадою політичної понадпартійности, 83-й Відділ належить до Об'єданого Комітету Українських Організацій Метрополітального Нью-Йорку і до Української Американської Координаційної Ради, та уважно слідкує за працею цих двох угруповань, особливо у відношенні до сучасних подій в Україні. Щорічно Відділ уділяє стипендію за найкраще знання української мови абітурієнтові Академії Св. Юра в Нью-Йорку та частинним покриттям коштів літнього табору потребуючим юнакам підтримує виховну працю СУМА і Пласту.

Можна ствердити, що Відділ завжди присвячував найбільше уваги і зусилля виховній ділянці. У січні впродовж 20 років членки підготовляли для передшкільної дівчорки "Ялинку". Ця імпреза завжди складалася з інсценізації (найчастіше пера членок), колядок та забави і мала за ціль включити в дію якнайбільше дітей (переважно 25-35) та вплести у розповідь звичаї Святої Вечері, традиції вертепу і коляди. Скоро "Ялинка" стала втішатися популярністю і родичі стали привозити на неї малят навіть з дальших околиць. Згодом під проводом Дори Гензи ці інсценізації були також ставлені для учнів цілоденної школи та осібно для парохіян на просфорах церкви Св. Юра.

Не меншими успіхами втішався Ляльковий Театр 83-го Відділу, творцем і керівником котрого є Ольга Гаєцька. В репертуарі є 8 казок, з якими театр виступав в різних місцевостях стейтів Нью-Йорку, Нью Джерзі і Коннектикат перед рідною і американською дітворою. Плянується в найближчому часі накрутити ці казки на відео-тейп. Тут слід також згадати "Кота-Музику", книжечку віршів Діми з ілюстраціями Е. Козака, яку Відділ видав і повністю уфундував з нагоди свого 5-ліття, як також семінар на виховні теми, зорганізовані Відділом для молодих родичів. У 1971 році Відділ перебрав опіку над світличкою, яку створила Окружна Управа для передшкільля. Досі більше як 300 дітей навчалися у цій світличці. Через довгі роки членка 1-го Відділу, Євгенія Вацик, була вчителькою, а тепер провадить світличку Лідія Андрусишин з 83-го Відділу.

Тому, що членки мають всебічні зацікавлення, Культурно-освітня Референтка старається запросити на ширші сходи прелеґентів з доповіддями на мистецькі, медичні, фінансові і т.п. теми. Нерідко Відділ запрошує ширше громадянство на такі сходи. Деколи організує імпрези, як приміром вечір,

*Святкування 25-ліття 83-го Відділу США. Виступ танцювальної групи під проводом Дарії Гензи.
25th Jubilee of Branch 83. A dance group under the direction of Daria Genza, is performing.*

присвячений творчості Миколи Понеділка та Івана Керницького, спільно зорганізований з Об'єднанням Українських Письменників "Слово" в екзилі чи репортаж з прозірками Петра Бокала і Роми Прийми Богачевської. Підготовлено також декілька англо-мовних імпрез на тему Українських визначних жінок, на які запрошено англо-мовні відділи і американське жіноцтво, головно з організації Національної Ради Жінок. До постановня Українського Музею в Нью-Йорку Відділ часто влаштовував виставки народного мистецтва, покази вишивання чи писання писанок як також інформативні конференції, де старався повідомити американське суспільство про Україну. Членки по-одинокі або організовано брали участь у чисельних демонстраціях в обороні Українських політичних в'язнів, писали листи зі спростуваннями до редакцій, телефонували до телевізійних станцій, зверталися до своїх конгресменів у справі оборони прав українського народу і церков.

83-ій Відділ готовий дати не тільки моральну, але також в потребі і матеріальну допомогу. Крім пожертв, які переходять від Відділу через Централю США на різні добродійні цілі, пані Відділу стали потрійними меценатами Українського Музею, Катедри Українознавства при Гарварді, жертвували на Патріарший Фонд, на Православний Музей у Бавнд Бруку, фінансували стипендістів (12) у Бразилії та допомагають своїм братам і сестрам в Україні щедрими посилками. Останньо, з нагоди свого 25 ювілею, Відділ передав по 500.00 дол. на Фонд Репрезентації США, на Пресовий Фонд "Нашого Життя" та на Український Музей. В додатку Українському Музеєві символічно придбано 25 нових членів.

Така жертвенність вимагає неабияких фондів і тут Відділ полягає найбільше на Господарську референтуру. Через довгі роки під проводом Стефи Савчук, а останньо під проводом Лідії Закревської пані господарської референтури організували ярмарки, продажі печива брали участь у фестивалях, щоб здобути фонди, які дають фінансову підставу дальшій діяльності і жертвенності.

Відділ завжди старався вдержати рівновагу між тим, що потрібне і важне і тим, що приємне і веселе. Отож з уваги на це із метою зміцнити товариські взаємини щороку відбувається Гарбузова вечірка з веселою програмою, буфетом і забавою. В 1989 році замість Гарбузівки влаштовано згаданий вже 25-літній Ювілей, підготовлений спеціальним комітетом, який очолила Наталія Дума. Її заступниця, Марта Данилюк, що перебрала відповідальність підготовки ювілею на себе, тісно співпрацювала з Лідою Закревською, головою господарської комісії та з Надею Савчук, координатором комітету, яка в часі програми на бенкеті рецитувала вірш З. Когут "Заслуженим діячкам". Пані Оля Гаецька і Дора Генза підготували мистецький виступ "Обжинки", у чому їм також допомогли пані інших відділів та молоді танцюристи СУМА.

Під час ювілейного бенкету, передаючи Відділові від Головної Управи США грамоту відзначення, Іванна Ратич підкреслила, що 83-ій Відділ не належить до пересічних відділів. Вклад праці для своєї організації і для громади свідчить про здібності і відданість членок і дає право на сподівання, що в майбутньому вони не менш інтензивно будуть працювати.

Катря Червоняк

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ПОЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

250.00 дол. — Марта Пісецька-Фарлей

по 200.00 дол. — Українська Федеральна Православна Кредитівка в Нью-Йорку дорівнюючи видаток за купу до колекції; Мирослав і Люба Прокопи.

по 100.00 дол. — Леонід Гиман, д-р Александер Стрільбицький, Марія Цісик.

по 50.00 дол. — Михайло Бурій, Анна Політило, Володимир і Анна Рак, Мерріл Линч, Пірсне Феннер і Шміт дорівнюючи пожертву Володимира Бакада.

по 30.00 дол. — Віра Скоп, Ярослав і Надія Бігуни.

по 25.00 дол. — Іван і Неоніла Тершаковці, Неллі Федеркевич, Юнайтед Технологіс дорівнюючи пожертву Розалії Воробель, С. Ушак, Владислав і Катерина Папуги, М. і О. Васьків.

по 20.00 дол. — М. і С. Рудики, В. і О. Савчинські, Я. Парохоняк, В. Расяк, Мирослава Савчак, С. Данилович.

по 15.00 дол. — Володимир і Гедвіка Черевки, Богдан Ласовецький.

по 10.00 дол. — Ніна Возняк, Т. і Р. Бриттан, М. Гумовський, Марта Кордуба-Бедрій, Дороті Чула.

по 5.00 дол. — Галина Єнсен, Михайло і Ніна Сенківи, Ольга Ракочі, Михайло Дзвінка.

ПОЖЕРТВИ НА БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

по 1,000.00 дол. — Володимир і Катерина Воловодюки, Петро і Людмила Дармограї, Бектон Діксон Фондація в доповненню пожертви Мирона і Ольги Гнатейків.

600.00 дол. — Ірена Клюфас.

по 500.00 дол. — д-р Любомир і Дарія Курилки, д-р Любомир і Марія Явні, Александер Ховайло, Литвин і Литвин Похоронне заведення.

300.00 дол. — Корнель і Емілія Дзюба.

по 250.00 дол. — Й.П. Морган Гаранті Траст в доповненню пожертви Наталії Чуми, Іван Хомяк.

по 200.00 дол. — Богдан і Галина Кутко, Брістол-Маєрс Сквіб Фондація в доповненню пожертви Дарії Оріховської.

150.00 дол. — Хемікл Бенк в доповненню пожертви Річарда і Ольги Алвіно.

по 100.00 дол. — Петро і Христина Бойчуки, д-р Роман і Іванна Кисілевські, Богдан і Марія Качмарі, Володимир і

Людмила Василяки, Модест і Оксана Соболти, Віктор і Ірена Герлінські, д-р Юрій і Аурелія Слюсарчуки. Протекшн оф Бам св. Марії Укр. Католицької Церкви, Сестрицтво св. Марії Української Православної Церкви.

60.00 дол. — Володимир Буцяк.

по 50.00 дол. — Кароліна і Теодор Подпірки, Мирон Сурмач, Євген Стахів, Дороті Чула.

30.00 дол. — Ярослав Савчак.

по 25.00 дол. — Богдан Макух, Марія Оксана Бачинська, Богдан і Христина Гришаки, Валентина Юрченко, Мирон Стахів, Іван Романишин.

по 20.00 дол. — Джуді Банді; Пірл Нуціфора.

15.00 дол. — Юліан Бачинський.

по 10.00 дол. — Роман Мицик, Еміль Ячишин, Василь Флямович.

5.00 дол. — Джоена Перчик.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

В пам'ять **незабутніх Батьків бл.п. д-ра Ярослава**, замученого більшовиками, і **Неонілі Селезінків**, складаємо на Український Музей в Нью-Йорку пожертву в сумі 1,000.00 дол. — **Ольга і Роман Гаєцькі.**

У світлу пам'ять **бл.п. сестринки Наталії Сахно-Нюман** складаємо 100.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею — **Філіп і Тетяна Трачі.**

У четверту безмежно болючу річницю відходу у Вічність моєї Найдорожчої і Незабутньої сестри **бл.п. Лідії Шуль Богдан** складаємо на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку 500.00 дол. — **Оксана і Володимир Прохоренки.**

У світлу пам'ять наших Батьків **бл.п. Теодора і Анни Креденєф і Василя і Еви Бігунів** складаємо 500.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку — **Надія і Ярослав Бігуни.**

Замість квітів на свіжу могилу Дорогої Товаришки **Євгенії Остапюк**, яка відійшла на Вічний спочинок в Міямі на Флориді, складаю 10.00 дол. на потреби Українського Музею — **Ольга Середа.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Вільгельміни Гомотюк** складаю 25.00 дол. на Український Музей в Нью-Йорку — **Ліда Сось-Бульба.**

Вшановуючи пам'ять **бл.п. Василя Думи** складаємо 25.00 дол. на Український Музей в Нью-Йорку — **Оля і Ярослав Городецькі.**

В пам'ять **бл.п. Вільгельміни Гомотюк** складають на Український Музей: **35.00 дол.** — Лідія Фіцалович; **по 10.00 дол.** Лідія Яців, Меланія Кокорудз і М.О. Бодлак.

В пам'ять **бл.п. Мирона Ганушевського** членки 47-го Відділу СУА жертвували на будову Українського Музею в Нью-Йорку; в тому: *Закінчення на стор. 36.*

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НАШОГО ЖИТТЯ"

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Михайлини Курилович**, матері почесної голови Окружної Управи в Чикаго п. Любослави Шандри, складаємо **80.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Шановній родині висловлюємо глибокі співчуття. **По 25.00 дол.** склали: Ліна Басюк, Анастасія Хариш; **по 10.00 дол.:** Ольга Мартинюк, Евстахія Струтинська, Ярослава Фаріон.

В пам'ять **бл.п. Михайлини Курилович** складаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", **6-ий Відділ СУА в Чикаго.**

Замість квітів на свіжу могилу **св.п. Михайлини Курилович**, мами основниці нашого відділу, Любослави Шандри, складаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо щирі співчуття, **Управа і членки 84-го Відділу СУА.**

Замість квітів на могилу **св.п. Софії Лотоцької**, матері нашої членки Анни Пицимухи, складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", **Управа і членки 62-го Відділу СУА.**

Замість квітів на могилу **св.п. отця Юліяна Осадци**, пароха церкви св. Володимира в Глен Спей і мужа нашої членки Стефанії Осадци, складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", **Управа і Членки 62-го Відділу СУА.**

Замість квітів на свіжу могилу **св.п. Михайлини Курилович**, мами Люби Шандри, складаємо 50.00 дол. на журнал "Наше Життя", **В.А. Хрептовські.**

В пам'ять **бл.п. Ольги Соневницької** складаю 20.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", **Ірина Дзедзик.**

У світлу пам'ять дорогої землячки **бл.п. Марії Гординської**, складаю 20.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Шановній родині покійної висловлюю щирі співчуття, **І. Гординська-Іванчишин.**

В пам'ять **брата моєї приятельки Марії Януш: Антона**, який помер в Україні, складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", **Іванна Петик.**

В пам'ять **бл.п. магістра Петра Яціва**, складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", **Люба Потічна, Кергонксон Н.Й.**

Замість звороту коштів переїзду на **Загальні збори п. Оксани Фаріон**, голови Окружної Управи у Філадельфії, складаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", **91-ий Відділ СУА в Бетлегем, Па.**

ФОНД МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ і МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Замість квітів на похоронах **бл.п. Олі Фік**, членки 33-го Відділу СУА зложили на Фонд Медичної Допомоги Дітям та Молоді Чорнобиля 105.00 дол. Горем прибитій Родині, чо-

ловікові **Евгенові Фікові**, глибокі співчуття складають: **Управа і членки 33-го Відділу СУА.**

У світлу пам'ять **д-ра Мирона Долинюка**, пересилаємо через 84-ий Відділ СУА на Фонд Медичної Допомоги Дітям і Молоді Чорнобиля **по 25.00 дол.:** Оріся і Ярослав Іванці, Марія і Модест Ріпецькі, Катерина і Михайло Черняки, Марія Дорожинська. Разом 100.00 дол.

Замість китиці косиць на могилу **св.п. Дозі Сербинської-Дурбак**, моєї дорогої незабутньої учительки Рідної Школи в Печеніжині, складаю через СУА 25.00 дол. на Фонд Медичної Допомоги Дітям і Молоді в Україні, **Марія Ріпецька.**

Замість квітів на могилу нашої товаришки з гімназії УПТ покійної **д-р Марії Коропецької Кінг**, складаємо на Фонд Медичної Допомоги Дітям і Молоді Чорнобиля **по 20.00 дол.:** Дарія Грималюк-Балух, Олександра Салевич-Кіналь, Марія Бриндзей-Куземська, Мирослава Смеречинська-Приймак, Марія Возьна-Савчак.

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА

по 210.00 дол. — д-р І. і М. Галії (20), Я. і Я. Галії (62), Д. Менцінська (22), д-р Б. і М. Цимбалісти (62), д-р С. Осадца (62), Г. Площанська (Кал.), Г. Янчишин (22);

по 200.00 дол. — А. Боб'як (1), М. і М. Баран (89), Брідж Клюб (93), А. Ганицька (49), С. і Т. Ганас (через БУК Монреаль), М. Гладка (через БУК Монреаль), Л. Гой (1), Р. і Т. Британи (82), С. Дусанівська (49), Б. Ковалюк (через БУК Монреаль), О. Коропей (КН), д-р Я. Кіндрат (47), А. і І. Капустинські (93), О. і О. Кузьми (93), М. Лебо (32), М. і У. Лоза (49), Л. і Л. Ломага (93), С. Матковський (120), д-р С. Перейма (82), С. Петрашко (через БУК Монреаль), К. Салук (71), В. Садівник (Н.Дж.), О. Стеткевич (93), Д. Сірко Н.Й.), СУА ім. Лесі Українки в Австралії, І. Чайковська (93), Н. і О. Червінські (47), С. Чучук (74), І. Зінич (МО), І. Заяць (через БУК Монреаль), В. і М. Шмирко (Н.Й.), 74-ий Відділ СУА.

по 150.00 дол. — З. Воробець (28), Ю. і Н. Цегельські (91), О. Ключас (74), І. Сольчаник (13), Ю. Штокало (Фл.);

105.00 дол. — Я. і Б. Бігуни (28);

по 100.00 дол. — Я. Бобинський (ПА), М. Душник (Н.Й.), І. Гринь (93), М. Кладочний (49), І. і І. Кліми (Н.Й.), НН (Н.Й.), Г. і А. Мисишини (МА), Р. і О. Равлюки (89), І. Ракуш (17), д-р Т. Савицька (КН);

по 50.00 дол. — М. Андріюк (КН), Я. Головацька (70);

25.00 дол. — Т. Дедьо (ІЛ).

Із щирою подякою

**Оріся Яцусь, скарбничка
Кмісії Стипендій СУА**

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА ЗА ЧАС ВІД 1-ГО СІЧНЯ 1990 ДО 6-ГО БЕРЕЗНЯ 1990 Р.

5,000.00 дол. — в пам'ять **св.п. Василя Папіж.**

1,500.00 дол. — в пам'ять **бл.п. проф. Василя Чапленка (86).**

по 700.00 дол. — Микола Савчин (Н.Й.), А. Скібіцька (Віск.);
575.00 дол. — Е. і О. Гаврилюки (22);
545.00 дол. — в пам'ять **Марійки Гординської** (28);
525.00 дол. — 62-ий Відділ СУА;
по 500.00 дол. — д-р О. Городиський (76), М. Карбонік (108);
425.00 дол. — о. І. і С. Осадца (62);
410.00 дол. — Я. Левицька;
по 400.00 дол. — Брат. Укр. Кат., Монреаль (через БУК), М. Гайда, Кан.(через БУК), М. і Т. Шанайди, Кан. (через БУК), Трайдент Годл Ейдж Клюб, Кан. (через БУК), д-р В. і Н. Шкільник (33), 107-ий Відділ СУА;
350.00 дол. — д-р Дарія Пелех (ІЛ.);
по 300.00 дол. — Т. Бонтабик (68), Братс. 1-ої Укр. Див. (МІ), д-р А. і А. Гудзяки (68), А. Куцан, В. Левицька, Н.Й.), Т. і О. Зазулі (83), д-р А. Шкільник, О. Жовнірович (47), С. Гулік (33), 50-ий Відділ СУА, 113-ий Відділ СУА;
275.00 дол. — С. і І. Рожанковські (64);
270.00 дол. — С. і І. Старожитники (Н.Дж.);

265.00 дол. — А. і І. Ховайли (62);
по 260.00 дол. — М. Герус-Мартіюк (89), Н. і М. Корчеки (91), Пласт. Курінь "Спартанки" (Н.Дж.);
по 255.00 дол. — М. Грибик, Австралія (через М. і О. Лапка), М. і О. Лапки (Австралія);
по 250.00 дол. — З. і М. Василькевичі (76), М. і М. Війтеки (НЕ), Я. і І. Гадзери (74), І. Іванчишин (82), Н. і Л. Голинські (4), Г. Кобей (93), С. Котик (72), Я. Кукіль (93), Я. і М. Матковські (120), І. Момот (Н.Дж.), Ю. і Р. Нестор (через М. і О. Лапки, Австр.), д-р В. Онуферко (78), М. і І. Полотнянки (Кал.), д-р Т. і В. Сендзіки (11), М. Рудик (108), І. і Е. Струтинські (22), Д. і Х. Яворські (70), П. і Л. Яцві (89), Я. і Л. Яриші (93), Сестрицтво Св. Михаїла (93), 93-ий Відділ СУА, 18-ий Відділ СУА;
по 233.52 дол. — П. Гоголь, Б. Лунишин і Я. Гирич (через М. і О. Лапки, Австралія);
по 220.00 дол. — Г. Шембель (Н.Й.), д-р С. Стецура (33);
215.00 дол. — д-р З. і І. Михайлук (47);
205.00 дол. — інж. Р. Грабець (33);

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на могилу **бл.п. професора Василя Чапленка**, письменника, публіциста та мовознавця, родина та приятелі зложили **1,500.00 дол.** до Стипендійного Фонду СУА для стипендіатів україністики в Європі, через 86-ий Відділ СУА: **50.00 дол.** — Наталія Чапленко; **по 100.00 дол.:** Юліян Б. Децик, Богдан, Анна і Мирон Кравчуки, Реймонд і Ріта Оберлайтнер, Богдан і Марія Полянські з родиною; **по 50.00 дол.:** Меланія Банах, Рокко і Соня Берарді, Елісавета Білецька, Данило і Люба Більовщуки, Уляна Децик і Роберт Вендітеллі, Мирон і Ольга Гнатейки, Богдан і Дарія Колата-ло, Михайло і Гелен Кравчуки, Ярослав і Айлін Кравчуки, Матвій і Таїсса Мелешки, Августин і Вільма Малковичі, д-р Олег і д-р Іванна Ратичі, Юрій та Оксана Стеранки; **по 25.00 дол.:** Андрій Федів, Василь і Віра Федіви, Галина Гураль, Ірена Кравчук, Борис і Люба Лящуки, Іван і Люба Туріянські, Анатоль і Уляна Вовк, Юрій і Орися Яцусі; **по 20.00 дол.:** Софія Андрушків, д-р Микола і д-р Христина Бориси, д-р Ігор і Ксеня Гапії, Реймонд і Юніс Кравчуки, Остап і Слава Олесницькі, Дмитро і Ляріса Пенцаки, Ярослав і Таїса Туріянські, Діма Комілевська, Зенон і Теодозія Савицькі; **по 10.00 дол.:** д-р Марґарет Заканич і Тома Кралек.

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА

Складаю **5,000.00 дол.** на створення стипендійного фонду в пам'ять мого мужа **св.п. Василя Папіж**, для студуючої молоді при Стипендійній Акції СУА.

Олена Папіж

В пам'ять незабутнього сина, **Романа Іванчишина**, пересилаю стипендію в сумі **250.00 дол.** для Данила Проника, богослова, через 82-ий Відділ СУА.

Ірина Іванчишин

У світлу пам'ять мого покійного **мужа Романа** пересилаю стипендію через 22-ий Відділ СУА.

Галина Янчишин

В пам'ять мого брата, **бл.п. Джана Літочака**, пересилаю стипендію для студента, або семінариста, в сумі **250.00 дол.** через 93-ий Відділ СУА.

Гелен Кобей

У світлу пам'ять мого покійного Батька, **Івана Пелтишин**, складаю **100.00 дол.** на сироти в Бразилії, також **50.00 дол.** на дівочий інтернат Св. Ольги в Прудентополісі, Бразилія.

Юстина Штокало

В пам'ять незабутньої Мами, **бл.п. Слави Жуковської**, пересилаємо **200.00 дол.** для її стипендіатки у Бразилії, через 76-ий Відділ СУА.

О. Городиські

В пам'ять нашого вуйка, **бл.п. Івана Іванейка**, пересилаємо **200.00 дол.** до Стипендійного Фонду СУА.

Марія і Орест Королей

Ю. ЮРКІВ

ЛЕГЕНДА ПРО ПИСАНКИ

Каже мати: Мій Семенку, десять ячок візьми та продай їх десь у місті й шапочку собі купи. Бо хоч кожний теє знає, що ти бідний сирота, бо помер наш рідний батько, а я бідна удова — але свята ось надходять, треба до святині йти, тож не будь простоволосий, бо не люблять сироти. Та вважай, іди уважно, з рук хустинки не пускай, бо ж я гірко працювала і щадила тобі, знай.

Взяв хлопчина вузлик в руку, до Єрусалиму йде і радіє, і співає — шапочка нова буде! Так дійшов до брами міста, а тут — що за новина? Йде піхота, йде кіннота і юрба йде голосна... А між ними ввесь у поті, ввесь у чорних порохах, хтось іде, ступає важко, хрест несе він на плечах.

Глянув хлопець і злякався — чує в серці гострий біль... Став і плаче... Аж тут жовнір: Геть з дороги! Геть звідціль! Але поки відступився, жовнір враз коня нагнав. Семенко у рів скотився, вузлик на дорогу впав. Як страшний похід скінчився, взяв він вузлик плачучи й завернув сумний додому, йде і плаче ідучи: — Яечка усі побиті, бідна ж моя голова! Все пропало і пропала шапочка моя нова.

І прийшов з плачем додому, мамі жаль цей розповів та й говорить: — Але мамо! Він ще більший жаль терпів... — Що ж робити, — каже мати, — вже так видно Бог судив, щоб і в те велике свято ти без шапочки ходив. А подай сюди вузлик, сиротятко ти моє, я ті яечка ще всмажу, хай вечеря хоч буде...

Взяла вузлик, розв'язала... — Мій Семенку! Подивись! Тут же яечка ціленькі! Ще й малюнками вдяглись!.. Оглядають і радіють син і мати, сирітки: замість ячок побитих мають — пишні писанки. Добре в місті їх продали й накупили всячини: була шапка, була й свитка і новенькі ходачки. І славили Творця-Бога, що їм чудо учинив... Так Ісус, за щирі сльози, Семенка благословив.

Л. ГЛІБІВ

"ХРИСТОС ВОСКРЕС!"

Христос воскрес — радійте, діти,
Біжіть у поле, у садок,
Збирайте зіллячко і квіти
Кладіть на Божий хрест вінок.

Нехай бренять і пахнуть квіти,
Нехай почує Божий рай
Як на землі радіють діти
І звеселяють рідний край.

На вас погляне Божа Мати
Радіючи з святих небес.

Збирайтесь, діти, нум співати:

Христос воскрес, Христос воскрес!

Задзвонили усі дзвони на Великдень —
Гей вставайте, любі діти, на добридень.
На майдані час гаївку заспівати
І Христа та весну-красну привітати.

О. ГАЄЦЬКА

ЛЮБА ЛАСТІВОЧКО

Люба, мила ластівочко,
Поможи,
Понад нашим селом тихим
Полети.

Глянь чи церква дерев'яна
Ще стоїть,
Чи відкриті вже до неї
Брама — вхід?

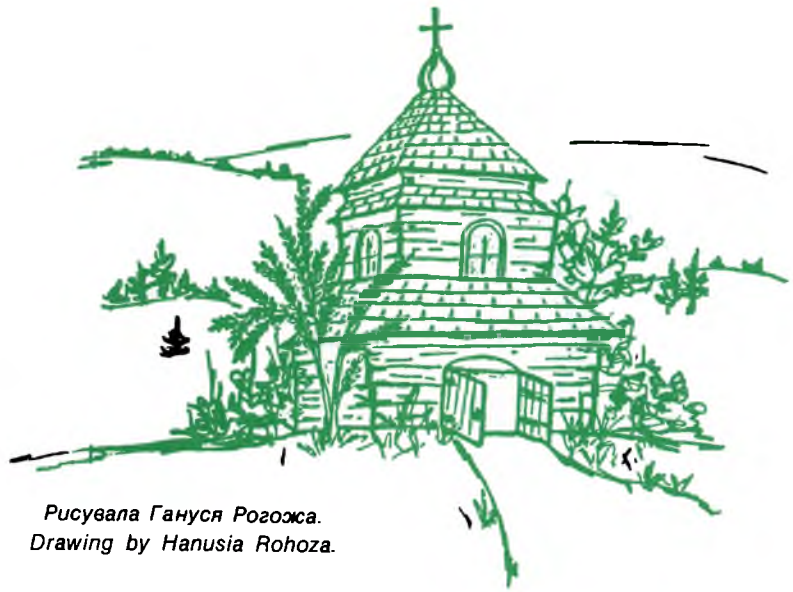
Чи Великдень зустрічати
В ній будуть
І чи діти зі Свяченим
Там прийдуть?

Чи дівчата там гагілку
Заспівають,
Писанками День Воскресний
Привітають?

Чи задзвонить на дзвіниці
Рідний дзвін
І Христос Воскрес
Чи скаже всім?

Вилітай же, ластівочко,
В добрий час,
Бо Бабуся моя плаче
Тут у нас.

Добру вістку з України
Принеси
І Бабусю мою любу
Звесели.

Рисувала Гануся Рогожа.
Drawing by Hanusia Rohoza.

К. ПЕРЕЛІСНА

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Сьогодні вранці рано ще,
Лиш сонечко зійшло,
У мене під віконечком
Щось дивніше було:

Постукав тихо дзьобиком
Малесенький пташок,
Я глянула — мов листячко
Злетіло із гілок.

А то пташки розсілися
На кущиках, в траві
І заспівали радісно:
"Тіві, тіві, тіві!"

Сипнуло ясне сонечко
Промінням із небес,
І дзвін ударив голосно:
Христос Воскрес, Воскрес!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Ділимося сумною вісткою із членством СУА, що 5 листопада 1989 р. відійшла у вічність по важкій і довгій недугі довголітня членка 1-го Відділу

СУА в Нью-Йорку, бл.п. **Марія Андрушків**, з дому Плісак.

Народилася 31 серпня 1920 р. в с. Рибчицях біля Дрогобича. В 1947 р. приїхала до Америки і замешкала у Філадельфії. В 1955 р. переїхала до Нью-Йорку, одружилася зі Стефаном Андрушковим і тут поселилась.

До 1-го Відділу вступила у 1965 р., увійшовши в склад його Управи, працювала протягом років як протоколярна секретарка, виховна референтка і як член Контрольної комісії.

Покійна була примірною членкою, радо виконувала свої обов'язки, була погідної і веселої вдачі, жартівлива, ніколи не нарікала, навіть в часі тяжкої недуги. Була доброго серця, з любови до своєї організації, церкви і громади, щедро жертвувала на всі потреби.

Членки 1-го Відділу взяли численну участь у похоронних відправах. Голова, Лідія Магун, виголосила прощальну промову після панахиди. Похорон відбувся 8 листопада 1989 р. з участю родини, союзянок і приятелів. На тризні після похорону прощала Покійну її близька приятелька, Михася Баран.

Покійна залишила в глибокому смутку доньку Лілю, зам. Завада, двоє внуків — Зеня і Христю та рідню в Україні.

Спи спокійно, дорога подруго Марійко, пам'ять про Тебе залишиться між нами, хай американська земля буде Тобі легкою.

Марія Мотиль
пресова референтка

Закінчення із стор. 31. ЗАМІСТЬ КВІТІВ...

по 25.00 дол. — Мирослава і Володимир Приймаки, Анастасія Смеречинська.

по 10.00 дол. — Аріядна і Людвик Бах, Євдокія і Юрій Боберські, Марія Вергун, Ірена і Орест Гафтковичі, Люба і Роман Домбчевські, Анна і Микола Єйни, Христина Ковч, Марія і Іван Крамарчуки, Марія Лозинська, Катерина і Михайло Ляльки, Іванна і Мирослав Мартинці, Віра і Володимир Мотики, Ірина і Василь Семанюки, Ірина Шмігель, Татіяна і Ростислав Шутери, Катерина Щур, Ірина і Зенон Михайлюки.

по 5.00 дол. — Тамара Гривнак, Марія Джус, Марія Костів, Анна Сохоцька, Марія Сипняк, Галина Павлічко, а сестрі Ірині Руснак (чл. 47-го Від.) з мужем Мироном, братові Степанові Ганушевському з дружиною Олею (чл. 4-го Від.), дружині та усій родині Покійного шлемо наші глибокі співчуття.

В пам'ять **бл.п. Мирона Потурного** на Український Музей складають 25.00 дол. **Катерина і Василь Козуляки.**

Закінчення із стор. 18: БЕНЕФІС...

печиво, релігійне мистецтво, книги, листи, малюнки та ін. 2) консервування експонатів, 3) збирання матеріалів та пожертв.

Приємно було почути, що із Бріджпорту зложили або здекларували до 1000 дол. слідувачі: 73-ій Відділ СУА, Петро Бойчук, Рома та Ігор Гайди, Василь Пелешук, Стефанія та Василь Бабій, Анна й Іван Голики, Володимир Шуст, Лідія Фіцалович.

На закінчення відбулась лъотерія, чистий дохід якої виніс 150 дол.

73-ій Відділ СУА висловлює щиру подяку усім тим, хто спричинився до успішного проведення цієї імпрези, зокрема інж. Гайді, який був координатором її, паням Л. Крушельницький та М. Шуст, які не жаліли свого труду завітати до Бріджпорту та підтримати нас у нашій праці.

Ольга Сусла

В пам'ять мого дорогого мужа і батька **бл.п. Миколи Сироти** жертвую 25.00 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею — **Марія Сирота.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Миколи Криворучки** складаю на Український Музей 50.00 дол., **Аріядна Липчик-Бах.**

У світлу пам'ять мами **бл.п. Анни Кальман-Гажієнко** складаю 50.00 дол. на потреби Українського Музею в Нью Йорку, **Гелена Бистрицька.**

ПОЖЕРТВИ НА ТРИВАЛІ ФОНДИ

НА ТРИВАЛИЙ ФОНД Василя і Марґарети Кієць 1,025 дол. зложила Брістол-Маєрс Сквіб Фундація дорівнюючи пожертву М. Кієць.

НА ТРИВАЛИЙ ФОНД Йосипа Гірнака і Олімпії Добровольської зложили 50.00 дол. Лідія Крушельницька — в пам'ять бл.п. Олімпії Добровольської, 25.00 дол. Любов Дражевська — в пам'ять бл.п. Олімпії Добровольської, 100.00 дол. Надія Мандрусак.

НА ТРИВАЛИЙ ФОНД Наталії Шуст 30.00 дол. зложив **Мирослав Перейма.**

На Фонд Гніздовського 500.00 дол. зложив **67-ий Відділ СУА.**

ПРОСИМО ВИПРАВИТИ

В числі за січень 1990 "Нашого життя" на стор. 20 у рубриці "Що читати?" зайшла помилка, має бути: "...читаючи Кафку перший раз і не будши фахівцем в цьому ділі..." (помилково написано: "...і будши фахівцем...").

Від Редакції

Редакція не приймає матеріялів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди а не погляди редакції. Редакція не буде містити неавічливих образливих для когонебудь висловів. Рукописів не звертаємо. Аноніми не читаємо.

**Редакція приймає за домовленням тел: (212) 674-5508. Адміністрація (212) 533-4646.
Адреса: "Our Life", 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003**

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ

89-ИЙ ВІДДІЛ СУА, КЕРГОНКСОН, Н.Й.

Річні Загальні Збори 89-го Відділу СУА ім. Лесі Українки в Кергонксоні, Н.Й. відбулися 10-го грудня 1989 р. Предсідницею Зборів була Євгенія Рубчак, секретарювала Михайлина Баран.

Вибрано Управу в такому складі: Стефанія Барановська — голова, Анна Слободян — заступниця голови, Михайлина Баран — секретарка протоколярна і кореспонденційна, Агнес Хоманчук — скарбничка.

Референтки: Осипа Дудинська — організаційна, Євгенія Рубчак — культурно-освітня, Меланія Кокорудз — суспільної опіки, Дарія Барон — стипендійна, Зеновія Ковальська — імпрезова, Лідія Яців — виховна і зв'язкова С.Ф.У.Ж.О., Зеновія Гулей — музейно-мистецька, Ольга Денисенко — пресова, Льоля Савеська — зв'язків, Емілія Реннер і Христіна Головата — господарські.

Контрольна Комісія: Ярослава Ціханська — голова, Дарія Хухра і Ольга Василик — члени.

Повідомляють про сходини: Осипа Дудинська, Емілія Реннер, Дарія Стасюк.

Ольга Денисенко
пресова референтка

47-ИЙ ВІДДІЛ СУА ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ В РОЧЕ-СТЕРІ

Загальні річні Збори 47-го Відділу ім. Лесі Українки в Рочестері відбулися 28-го січня 1990 року.

Президію обрано: Марія Крамарчук — голова, Мирослава Приймак — секретарка. Почесна президія — Г. Мелеховська (голова 46-го Відділу), м'р. Смеречинська та А. Капітан.

Вибрано Управу на 1990 рік в такому складі: голова — Татіяна Шутер, заступниця — Ірина Руснак, секретарка листування — Наталя Гуран, секретарка протоколярна — Ірина Михайлюк.

Референтки: Марія Костів — фінансова, Марія Джус — скарбничка, Дарія Лесів — пресова, Іванна Мартинець — музейно-мистецька, Люба Домбчевська — заступниця, Катря Лялька — суспільної опіки (допомога), Адріяна Бах — заступниця реф. сусп. опіки, Анна Чорнобиль — стипендійна, Марія Сипняк, Люба Хома, Анна Сохоцька, Стефанія Костик — господарські, Марія Лещишин — зв'язків, Ольга Нарівна, Ольга Червінська — вільні члени.

Контрольна Комісія: Марія Крамарчук — голова, Ірина Шмігель, Ольга Ганушевська і Марія Лілак — заступниці, Тамара Гривнак — член.

Дарія Лесів
пресова референтка

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$20.00, half year \$10.00, single copy \$2.00.
COUNTRIES OTHER THAN U.S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 20.00 American dollars.

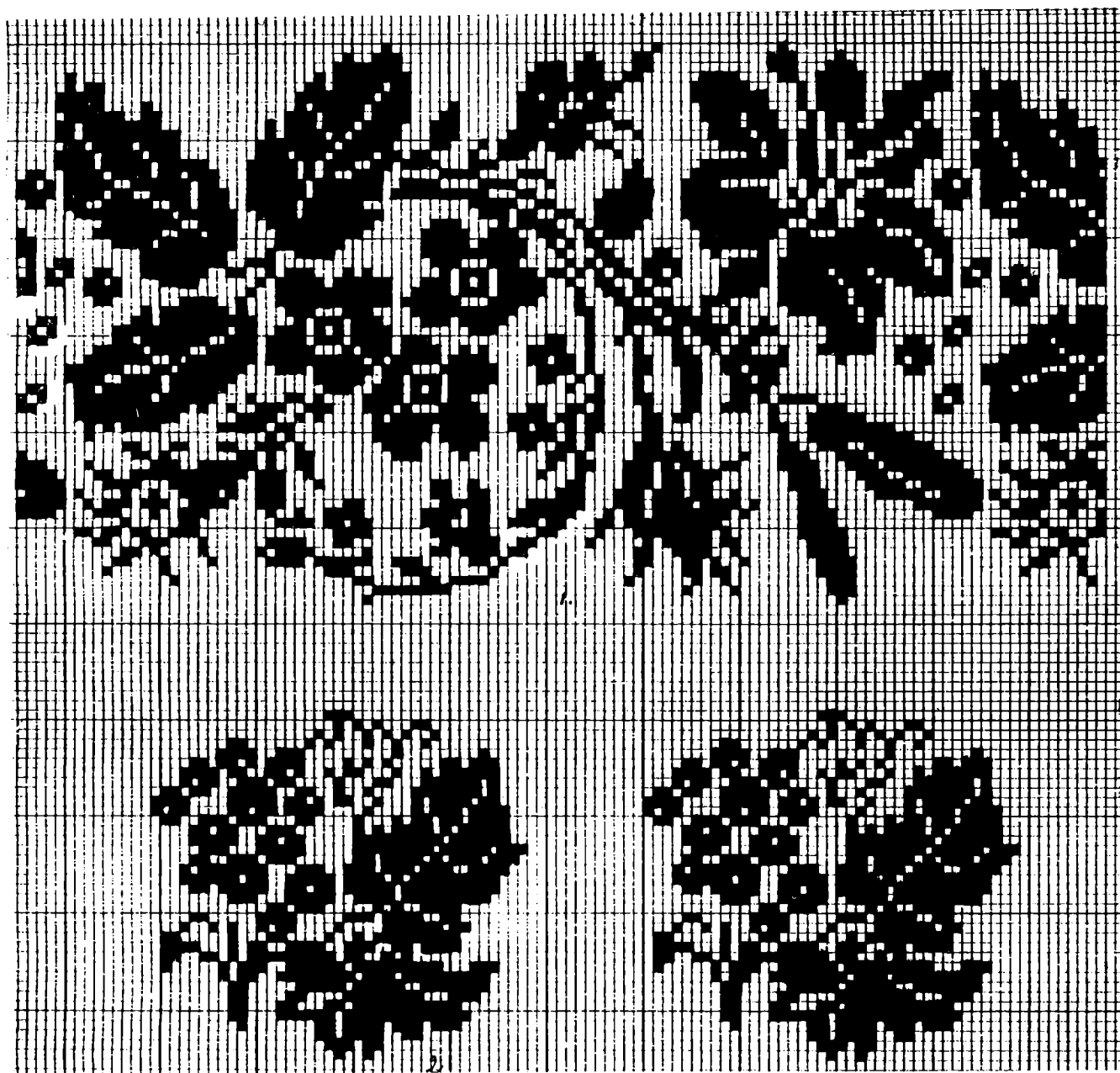
ПЕРЕДПЛАТА В США: річна 20.00 дол., піврічна 10.00 дол. Поодиноке число 2.00 дол.

КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїх валютах, в сумі яка дорівнює вартості 20.00 американських доларів.

©Copyright 1990 Ukrainian Women's League of America, Inc.

Printed in USA by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011

(201) 772-2166
FAX (201) 772-1965

*Холмські взори із села Ошчів. Власність Валі Балей. Перша половина XX-го ст. 1. Орнамент із середини рукава жіночої сорочки. 2. Киданці долиною рукава в один ряд. Вишивати чорними нитками. Рисувала Ольга Трачук.
Embroidery design from the village of Oshchiv. First half of XX cent. 1. The design is from the center of a woman's shirt sleeve. 2. Scatterings on bottom of sleeve are in one row. Embroider with black thread. Drawing by Olha Trachuk.*